ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМИГА ҲАММА НАРСА ТАХТ БЎЛСИН!

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

12 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 160 (3132).

17 август СЕШАНБА 1965 йил

Баҳоси 2 тийин.

ОҚҚЎРҒОН районидаги Войтинцев номли колхоз пахтакорлари шу кеча-кундузда ғўза парваришини давом эттириш билан бир қаторда йиғим-теримга пухта ҳозирлик кўрмоқдалар. Механизаторлар мавжуд терим машиналари ва қоп-қанорсиз ташиш прицепларини тез ва соз ремонтдан чиқаришаяпти. Ремонт ишларида механизатор — звено бошлиғи Қўчқор Қодиров бошқаларга ўрнак кўрсатмоқда. Бу йигит бошчилик қилаётган звено аъзолари 50 гектар майдоннинг ҳар гектаридан кам деганда 30 центнердан «оқ олтин» кўтаришга бел боғлашган. Қўчқорнинг ўзи эса «зангори кема» билан 100 тонна пахта териб олмоқчи. Шу мақсадда у ҳозир ўз агрегатини мавсумга пухта шайламоқда. Суратда: механизатор — звено бошлиғи ўртоқ Қ. Қодиров

М. Нуриддинов фотоси.

КЕНГАШЛИ ТЎЙ ТАРҚАМАС

Областимиз пахтакорлари навбатдаги ишларни маслаҳатлашиб олдилар

Эрта баҳордан бери астойдил қилинган меҳнатнинг самаралари — мевалари ўзини кўз-кўз қилиб, деҳқонларнинг кўнглини хушнуд этмоқда. Ҳар туп ғўзада мўлжалдаги ҳосилни тўплагунча азамат механизаторлар, миришкор сувчилар ғайрат-шижоат кўрсатишди, манглай тери тўкишди, она-ерга юрак ҳароратини сингдиришди.

Чигит ўтган йилгига қараганда 10—15 кун эрта ерга қадалиб, барвақт ундириб олинди. Ғўза парвариши белгиланган муддатларда сифатли ўтказилди. Ҳар туп ғўза тўйдириб озиқлантирилди, қондириб суғорилди. Областимизнинг илғор хўжаликлари далаларида ҳар қачонгидан ҳам мўл ҳосил етиштирилмоқда.

Эндиликда пахтакорлар учун энг масъулиятли, энг долзарб кунлар — ҳосил торозига тушадиган дамлар яқинлашиб келяпти, теримчи йигит-қизларнинг енг шимарадиган, «зангори кема»ларнинг гуруллашлари бaралла эшитиладиган кунлар яқин.

Шундай экан, эндиликда бор ҳосилни сира нобуд қилмай тўла сақлаб қолиш, пахта пишиб етилгунча яна ҳосилга ҳосил қўшиш, энг муҳими йиғим-теримни ёғинсочинга қолдирмай тез ва соз ўтказиш учун қандай тадбирларни амалга ошириш керак?

Кеча яқинда колхоз раислари, совхозларнинг директорлари, бошлангич партия ташкилотларининг секретарлари, агрономлар, бош бухгалтерлар ва экономистлар, район партия комитетининг биринчи секретарлари, районларнинг қишлоқ хўжалиги бошқармаси бошлиқлари, «Узсельхозтехника»нинг район бўлимлари ходимлари, партия ва совет активлари йиғилишиб худди шу тўғрида кенгашиб олдилар.

Ўрта Чирчиқ районидаги Киров номли совхозда ўтказилган область пахтакорлари кенгашида сўзга чиққан ўртоқлар ўз хўжаликларида ҳосилга ҳосил қўшиш учун қандай кураш олиб борилаётганлиги, йиғим-теримга қандай тайёргарлик кўрилаётганлиги тўғрисида гапириб беришди.

Минбарда Бўка районидаги «Ленин йўли» колхозининг раиси ўртоқ **И. Бўрихўжаев.** У раҳбарлик қилаётган хўжалик ўтган йили ҳар гектар ердан 26.3 центнердан хирмон кўтарди. Ҳосилдорлик бир йилнинг ўзида 1963 йилга қараганда қарийб 7 центнерданга кўпайди. Етиштирилган ҳосилнинг 1350 тоннаси «зангори кема»лар ёрдамида териб олинди.

— Бизда звено бошлиқларининг ҳаммаси ишнинг кўзини биладиган механизаторлардир, — деди ўртоқ Бўрихўжаев. — улар шудгорлашдан тортиб то чеканкагача барча дала ишларини машиналар ёрдамида бажаришди. Барча майдонларда зиммага олинган мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил етиштиришди. Ғўза парвариши ҳали ҳам изчил давом этяпти. Ҳозир бутун фикри-ёдимиз йиғим-теримни қисқа муддат ичида сифатли ўтказиш, она-Ватанга гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» топширишга қаратилган. Хўш, бунинг учун қандай тайёргарлик кўряпмиз? Бизда бу йил 1500 гектар ердаги пахта машиналар билан терилади. Бу 3 минг тоннани ташкил этади. Шу мақсад билан 54 та «зангори кема»ни мавсумга тайёрлаяпмиз. Кадрлар ҳам шай бўлиб туришибди. 5 сентябрдан 10 сентябргача дефолиация ўтказамиз. Химикатларни тайёрлаб қўйганмиз. Пайкаллар бўлса бегона ўтлардан батамом тозаланган. Биз йиғим-теримни 25 иш кунида тамомлашни планлаштирдик. Бунинг учун бизда ҳамма имконият бор.

Ўртоқ Бўрихўжаев механик-ҳайдовчиларга, теримчиларга ҳартарафлама қулай иш шароити яратиб берилади, меҳнатга ҳақ тўлаш, рағбатлантириш яхши йўлга қўйилади, деб айтди. Бу хўжаликда етиштирилган ҳосилнинг асосий қисмини биринчи сортга топширишга аҳд қилинган. Мана шунинг ўзидан колхозчилар қўшимча равишда 200 минг сўм даромад қиладилар.

Оққўрғондаги «ЎзССР беш йиллиги» совхози етиштирилган ҳосилни машиналар билан териб олиш соҳасида жуда катта — бой тажриба орттирган. Хўжаликда бу йил 125 та пахта териш машинаси ишлайди. Қарийб 70 процент ҳосил шу «зангори кема»лар бункеридан тўкилади.

— Ҳар йилгидек бу йил ҳам машина теримига пухта тайёргарлик кўряпмиз, — дейди совхознинг бош агрономи ўртоқ **В. П. Бакулин,** — машиналар сифатли ремонтдан чиқариляпти. Барча пайкаллардаги ғўзалар ўтдан тозаланиб шу машиналарнинг терим вақтида эгатлардан равон юришига имконият яратилмоқда. Ўт бўлмаса машиналарнинг иши унумли бўлади, пахтанинг сифати бузилмайди.

Ўртоқ Бакулин ҳар туп ғўзада икки-учтадан кўсак очилгандан кейин дефолиацияни бошламоқчи эканликларини айтди. Химикатлар тайёр, дефолиация учта самолет ёрдамида ўтказилади. Совхоз коллективи давлатга пахта сотиш йиллик планини 10 октябргача, зиммага олинган мажбуриятни 25 октябргача бажариш учун йиғим-теримга ҳартарафлама пухта тайёргарлик кўрмоқдалар.

1-«Оққўрғон» совхозида бу йил ҳар қачонгидан ҳам мўл ҳосил етиштирилмоқда. Совхознинг механизациялашган звенолари ишчилари пахта майдонларида ғайрат-шижоат билан меҳнат қилаётганликлари туфайли ана шундай ютуқларга эришиляпти. Совхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ **А. Элчибоев** давлатга пахта сотиш планини 8 октябргача бажариш учун хўжаликда астойдил кураш олиб борилаётганлиги тўғрисида гапирди. Бу йил совхоз бўйича 5 минг тонна пахта машинада терилади. Бунинг учун 160 механизатор шай бўлиб турибди. Улардан 25 киши коммунистлардир.

— КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларидан руҳланган деҳқонларимиз, — деди кенгашда сўзга чиққан Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг раиси ўртоқ **Хван Ман Гим,** — она-Ватанга бу йил 5500 тонна пахта етказиб бериш учун курашмоқдалар. Бизда ҳар гектар ерда 95 минг тупдан кўчат бўлиши таъминланган. Ҳозирнинг ўзида ҳар туп ғўзада 10—11 тадан бўлиқ кўсак бор. Бу гектаридан 36 центнердан ҳосил демакдир. Бизда терим машиналари тахт. Хирмонлар тайёр. Қоп-қанор, этак етарли. Йиғим-теримни ҳамжиҳатлик, уюшқоқлик билан бошлаб, бор ҳосилни сира нобуд қилмай ўз вақтида йиғиб-териб олиш учун астойдил курашамиз.

Бекободдаги 1-«Далварзин» совхози коллективи бу йил давлатга 11 минг тонна пахта сотишни планлаштирган. Совхоздаги 82 та комплекс механизациялашган звенонинг ҳаммасида ҳам ана шунга яраша ҳосил етиштирилган. Эндиги ҳамма гап шу мўл ҳосилни эрта муддатларда йиғиб-териб олиб маррага эртароқ етиб келишда қолган. 70 процент пахтани машиналар ёрдамида терамиз, совхоз коллективининг шиори ана шу.

— Бу шиор қуруқ гап бўлиб қолмайди, — дейди совхоз директори ўртоқ **Й. Иброҳимов,** — албатта бунинг уддасидан чиқамиз. Шу йўл билан 15 октябрга қолмай она-Ватанга ёруғ юз билан рапорт берамиз.

Кенгашда сўзга чиққан Янгийўл районидаги «Интернационал» колхозининг раиси **К. Мамедов,** Ўрта Чирчиқдаги Терешкова номли колхознинг бош бухгалтери **А. Каримов,** «Облзаготхлопкоолубтрест» бошқарувчиси **С. Нишонбоев,** Калинин районидаги «Ленинизм» колхозининг раиси **А. Ортиқов,** Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз раиси **М. Рўзиматов** ўртоқлар ҳам пахта йиғим-теримини қисқа муддатда ўтказиш учун нималарга эътибор бериш лозимлиги тўғрисида ўз мулоҳазаларини ўртоқлашдилар.

Кенгаш охирида область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ **М. А. Абдураззоқов** нутқ сўзлади.

Кенгаш қатнашчилари бутун кучни, техника воситаларини пахта йиғим-теримига тўла сафарбар этиш, теримга тайёргарликдаги камчиликларни тезда бартараф этиш, область бўйича 315 минг тонналик улкан хирмон қаддини эртароқ кўтариш йўлида астойдил кураш олиб боришга қарор қилдилар.

У. ЖОНГИТОВ.

«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ПУНКТЛАРНИ МАВСУМГА ТАЙЁРЛАНГ

Пахтачиликда энг масъулиятли ва долзарб давр ҳисобланган йиғим-терим мавсуми яқинлашиб қолди. Колхоз-совхоз далаларидаги ғўзалар бултургига нисбатан бу йил пахтанинг эртароқ очилишидан дарак бериб турибди. Бу партия-совет, қишлоқ хўжалиги органлари зиммасига йиғим-теримга пухта тайёрланишдек масъулиятли вазифани юклайди. «Оқ олтин»ни жадал териб олишимиз, бирор мисқолини ҳам нобуд қилмаслигимиз, мамлакатга юқори сифатли ҳосил етказиб беришимиз лозим.

Янги ҳосил йиғим-теримининг муваффақиятли ўтишида тайёрлов шохобчаларининг ходимлари катта роль ўйнайдилар. Пахта топширишнинг суръати кўп жиҳатдан пахта тозалаш заводлари, тайёрлов пунктлари мавсумга қандай тайёрланганлигига, бутун тайёрлов аппаратининг қандай ишлашига боғлиқ.

Ўтган йилги тажриба шуни кўрсатдики, кўпгина тайёрлов пунктлари кўнгилдагидек тайёргарлик кўрилмаганлиги туфайли колхоз-совхозлардан келтирилган пахтани ўз вақтида қабул қилиб улгуролмай қолдилар. Бу йил пунктларда пахтани қабул қилиш ва сақлашга тайёрлаш ишлари бултургига нисбатан бир мунча дуруст бораяпти. Тайёрлов пунктларини кенгайтириш, тарозилар ўрнатиш, стандарт эталонларини тайёрлаш ишлари тугалланди. Бунт майдончаларини ҳозирлаш ва бошқа ишлар ҳам тугалланиш арафасида турибди.

Янгийўл, Алимкент ва Бўка пахта тозалаш заводларида тайёргарлик ишлари кўнгилдагидек бораяпти.

Лекин область бўйича олганимизда тайёрлов пунктларини ҳозирлаш ишлари жиддий ташвиш тугдиради. Бу йил янгидан 62 та бунт майдончалари қурилиши керак эди, эндигина 20 таси қурилди. Мавжуд 56 минг квадрат-метр ҳажмдаги омбор ва бостирмаларнинг 21 минг квадрат-метригина ремонтдан чиқарилди. 149 минг квадратметр майдоннинг фақат 65 минг квадрат-метри асфальтланди. Иншоотларни ремонт қилиш, ҳисобчи ходимлар тайёрлаш ишларида ҳам жиддий камчиликлар мавжуд.

Айниқса Чиноз, Пискент ва Оққўрғон пахта тозалаш заводларида тайёрлов пунктларини ҳозирлаш ишлари талабга жавоб бермаётир. Чиноз пахта тозалаш заводида пунктни кенгайтириш, янги майдончалар қуриш ва эскиларини асфальтлашга ҳали киришилгани ҳам йўқ. Бу ерда лабораторияларни тайёрлаш ва ёнғинга қарши инвентарларни ремонт қилиш ишлари эса ҳаддан ташқари суст бажарилмоқда. 3 минг квадрат метр ҳажмдаги омбор ва бостирма томлари ремонт қилиниши керак. Лекин бу ишга ҳали қўл ҳам урилгани йўқ.

Оққўрғон ва Бекобод пахта тозалаш заводларида янги бунт майдончалари қуришга етарли эътибор берилмаяпти «Алмаликсвинецстрой» 1-қурилиш бошқармаси раҳбарларининг (бошлиғи ўртоқ Кац) масъулиятсизлиги оқибатида Бўка пахта тозалаш заводига қарайдиган янги тайёрлов пунктини ўз вақтида фойдаланишга топшириш муаммо бўлиб турибди.

Энди шундай бир савол туғилади: бундай камчиликларнинг содир бўлмаслиги ҳам мумкин эдими? Ҳа, мумкин эди. Агар область пахта-луб тресты, унинг раҳбарлари, партия ташкилоти ва бутун коллективи пахта тозалаш заводларига уддабуронлик билан раҳбарлик қилганларида, жойлардаги ҳақиқий аҳволдан хабардор бўлганларида ва корхоналарнинг таклифларига қулоқ солганларида эди, бундай камчиликлар содир бўлмасди. Шуни очиқ айтиш керакки, трестнинг айрим раҳбарлари ҳосил йиғим-терими бошланишига саноқли кунлар қолганлигига қарамай бепарволик кайфиятига ҳамон чек қўйганлари йўқ.

Ҳозирги муҳим вазифа шундан иборатки, тайёрлов шоҳобчаларини янги ҳосилни қабул қилишга ҳозирлаш борасида йўл қўйилаётган камчиликларга тезда барҳам бериш лозим. Тайёрлов шохобчаларида йиғим-теримнинг биринчи кунлариданоқ иш кўнгилдагидек ташкил этилиши зарур.

ТЕРИМНИ ШАЙЛАНИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

16 августда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида республикадаги илғор колхоз ва совхозлар раҳбарларининг кенгаши бўлди. Кенгаш қатнашчилари пахта ҳосили теримига тайёргарлик қандай бораётганлигини, ғўза дефолиациясини жадаллаштириш ҳамда сифатли қилиб ўтказиш, пахта териш машиналарини ва пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун керакли транспорт воситаларини тахт қилиб қўйиш ва пахта териш кампаниясини тез тугаллаш тадбирларини муҳокама қилдилар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. М. Матчонов шу тўғрида ахборот берди.

«Совой» совхозининг директори У. Саримсоқов, Поп районидаги Ленин номли колхоз раиси А. Одилов, Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг раиси Хван Ман Гим, Наманган районидаги «Ленинград» колхозининг раиси М. Икромов, Норпой районидаги Карл Маркс номли колхознинг раиси ўртоқ Қаҳҳоров, Янгиер районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси Т. Латипов, Ғиждувон районидаги «Гулистон» колхозининг раиси С. Ҳамидов, Шаҳрисабз районидаги «Қизил юлдуз» колхозининг раиси А. Қаландаров, Сариосиё районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси ўртоқ Омонов ўз нутқларида конкрет таклифлар киритдилар.

Кенгаш қатнашчилари пахта теримини шай бўлиб кутиб олиш ҳақида республиканинг барча пахтакорларига хат билан мурожаат қилдилар.

Кенгашнинг ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзолари ва республикадаги бир қанча министрликлар ҳамда бошқармаларнинг раҳбарлари қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

ТАСС АХБОРОТИ

«КОСМОС—78» ПАРВОЗДА

1965 йил 14 августда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос—78» учирилди.

Бу сунъий йўлдошга 1962 йил 16 мартда ТАСС эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун керакли илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдош параметрлари қуйидагича бўлган орбитага чиқарилди:

— Ер атрофини дастлабки айланиб чиқиш даври 89,8 минут;

— Ер юзасидан энг узоқлашган масофаси (апогейида) 329 километр;

— Ер юзасига энг яқин масофаси (перигейида) 206 километр;

— Орбитанинг оғиши 69 градус.

Йўлдошга ўрнатилган илмий аппаратлардан ташқари 19,996 мегагерц частотада ишлайдиган радиопередатчик; орбита элементларини аниқ ўлчаб берадиган радиосистема; приборлар ва илмий аппаратларнинг иши тўғрисидаги маълумотларни Ерга юбориб турадиган радиотелеметрик система бор.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

СОВЕТ ХАЛҚИГА ҚАРДОШЛИК САЛОМИ

Корея Халқ Демократик Республикасининг раҳбарлари Ким Ир Сен ва Цой Ен Ген ўртоқлар Л. И. Брежнев, А. И. Микоян, А. Н. Косигин ўртоқларга телеграмма йўллаб, озодлик кунининг 20 йиллиги муносабати билан юборилган дўстона кутловлар учун чуқур ташаккур изҳор қилдилар. Улар Корея Меҳнат Партияси Марказий Комитети, Корея Халқ Демократик Республика Олий халқ мажлиси Президиуми, Корея Халқ Демократик Республикаси ҳукумати ва бутун корейс халқи номидан КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, СССР Ҳукуматига ва қардош совет халқига энг қизғин саломлар йўлладилар.

Бизнинг халқимиз, дейилади телеграммада, қардош совет халқи билан бўлган дўстликни қадрлайди ҳамда шу дўстликни, социалистик лагерь бирлигини ва халқаро коммунистик ҳаракатнинг жипслигини марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми принциплари асосида ривожлантиришга ва мустаҳкамлашга бундан буён ҳам бутун куч ва ғайратни сарфлайди.

Ким Ир Сен ва Цой Ен Ген ўртоқлар империализмга қарши, бутун дунёда тинчлик ва коммунизм ишининг тантанаси учун курашда совет халқига янги муваффақиятлар тилайдилар. (ТАСС).

ДЎСТ ИНДОНЕЗ ХАЛҚИГА

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. И. Микоян билан СССР Министрлар Советининг Раиси А.Н. Косигин Индонезия мустақил деб эълон қилинган куннинг 20 йиллиги муносабати билан Индонезия Республикасининг президенти ва бош министри доктор Сукарнога табрик телеграммаси йўлладилар. Телеграммада совет халқи, СССР Олий Совети Президиуми ва ҳукумати номидан дўст индонез халқига самимий қутловлар билдирилди.

Совет кишилари, дейилади телеграммада, индонез дўстлар эришган муваффақиятларини чин кўнгилдан табрикламоқдалар. Ҳар икки мамлакат ўртасида қарор топган дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари антиимпериалистик кучларнинг бирлигини мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда. Бир қанча районларда ва биринчи навбатда Шарқи-Жанубий Осиёда империализмнинг ва биринчи навбатда АҚШ нинг агрессив ҳаракатлари натижасида жаҳонда кескинлик кучайиб кетган, халқлар хавфсизлигига таҳдид қилиш кучайган ҳозирги вақтда антиимпериалистик кучларнинг бирлиги айниқса зарурдир. (ТАСС).

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ИНДОНЕЗИЯГА КЕЛДИ

ЖАКАРТА, 16 август. (ТАСС). СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров бошчилигидаги Совет Иттифоқи ҳукумат делегацияси Индонезия Республикаси ҳукуматининг таклифига мувофиқ бугун бу ерга келди. Делегация Индонезия республика деб эълон қилинган куннинг 20 йиллигини байрам қилишда иштирок этади.

Аэродромда делегацияни Индонезия бош министрининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри доктор Субандрио ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

СССР БИЛАН АФҒОНИСТОННИНГ ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИГИ

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ ва Афғонистон маликаси Умайра СССР Олий Совети Президиумининг таклифига биноан, расмий дўстлик визити билан Совет Иттифоқига келиб, 3 августдан 16 августга қадар меҳмон бўлиб турдилар.

Совет—Афғонистон қўшма ахборотида айтиладики, меҳмонларни совет халқи ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатлари учун характерли бўлган тўла жўшқинлик ва самимият билан кутиб олди.

Афғонистон подшоси Л. И. Брежнев, А. Н. Косигин, А. И. Микоян, Д. С. Полянский билан учрашди ва суҳбатлашди. Музокаралар дўстлик, самимият ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди.

Қўшма ахборотда кўрсатиб ўтиладики, томонлар икки мамлакат ўртасида традицион асосга эга бўлган дўстликнинг доимий ривожланиб бораётганлигидан, икки ўртадаги ўзаро ишонч ва ҳар томонлама ҳамкорликдан ўзларининг тўла мамнун бўлганликларини изҳор қилдилар. Улар бу муносабатларга бирор зарар етказилишига йўл қўймаймиз, деб яна таъкидладилар. Томонлар Совет—Афғонистон савдоси муваффақиятли ривожланиб борганлигидан ўзларининг мамнун бўлганликларини изҳор қилдилар ва уни ўзаро манфаатли асосда янада кенгайтириш кераклигини айтдилар.

Ахборотда сўнгра айтиладики, томонлар СССР билан Афғонистон ўртасида бетарафлик ва бир-бирига ҳужум қилмаслик тўғрисида 1931 йилда тузилган шартноманинг амал қилиш муддатини яна ўн йилга узайтиришга қарор қилдилар. Тинч-тотув яшаш, тенглик, ўзаро ҳурматлаш ва бир-бирининг ишларига аралашмаслик принципларига асосланган бу шартнома Совет—Афғонистон дўстлик муносабатларини янада ривожлантирмоқ ва мустаҳкамламоқ учун, шунингдек дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ва тенгҳуқуқли халқаро муносабатларни ривожлантириш учун муҳим аҳамият касб этади.

Ахборотнинг кейинги бўлимида томонлар ўз тақдирини ўзи белгилашдан иборат ўз ҳуқуқи учун, ажнабийлар ҳукмронлигига қарши, мустамлакачиликка ва унинг ҳамма кўринишларига қарши курашаётган халқлар ва миллатларнинг куч ва ғайратларини қўллаб-қувватлаймиз, дедилар. Вьетнамдаги аҳвол жиддий ёмонлашганлиги, бу эса Ер юзидаги тинчликка тобора кўпроқ таҳдид солаётганлиги тўғрисида томонлар ўзларининг ташвишланаётганликларини изҳор қилдилар. Ҳар иккала томон ишонч билдириб шуни айтдиларки, Вьетнам масаласи Ҳинди-Хитойга бағишланган 1954 йилги Женева битимлари асосидагина ҳал қилиниши мумкин. Вьетнам халқига четдан ҳеч кимни аралаштирмай, ўз тақдирини ўз хоҳиши билан белгилаб олиш имконияти ана шунда таъминланади ва ана шунда у мустақилликка, тинчликка ва бирликка эришади.

Ҳар иккала томон шу нарсага аминдирларки, ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисида, шунингдек қуролсизланишга доир қисмий чоралар кўриш тўғрисида битимга келиш инсониятни янги уруш хавфидан халос қилмоқ ва халқаро кескинликни юмшатмоқ учун зарурдир.

Томонлар шу нарсага қатъий равишда аминдирларки, давлатлар ўртасидаги низоли масалаларнинг ҳаммаси Бирлашган Миллатлар Ташкилоти уставининг принципларига мувофиқ, тинч йўл билан, музокаралар олиб бориш йўли билан, манфаатдор томонларнинг тўла тенглиги асосида ҳал қилиниши лозим.

Ахборотда қайд қилиб айтиладики, Афғонистон подшосининг Совет Иттифоқига қилган сафари ва ҳар иккала томонни қизиқтираётган масалалар устида ўзаро фикрлашиб олинганлиги СССР билан Афғонистон ўртасидаги дўстлик муносабатларини янада ривожлантиришга, ҳар иккала мамлакат халқларининг бахт-саодати йўлида, бутун дунёда тинчлик манфаатлари йўлида ишонч ва амалий ҳамкорликни мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ ва Афғонистон ҳукумати Л. И. Брежневни, А. Н. Косигинни ва А. И. Микоянни ўзлари учун қулай вақтда Афғонистонга дўстлик визити билан меҳмон бўлиб келишга таклиф қилдилар. Бу таклифлар миннатдорчилик билан қабул қилинди. (ТАСС).

Халқ контроли амалда

ПАРТИЯ-ДАВЛАТ КОНТРОЛИ САҲИФАСИ

ТАЯНЧЛАРИМИЗ

Районимизда 14 колхоз, 7 совхоз, 28 саноат корхонаси, 9 қурилиш ташкилоти, 11 та илмий текшириш институти ва бошқа муассасалар бор. Колхоз ва совхоз меҳнаткашлари бу йил давлатга 16 минг тонна «оқ олтин», 16 минг 500 тонна картошка, 62 минг тонна сабзавот ва полиз экинлари маҳсулотлари, 4 минг 800 тонна гўшт, 11 минг 100 тонна сут, 16 минг тоннага яқин мева ва узум етиштириш мажбуриятини олганлар. Ана шу юксак мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун хўжаликларда шу кеча-кундузда қизғин кураш бормоқда.

Йирик ва кўп тармоқли хўжаликка эга бўлган районда партия-давлат контролини амалга ошириш жуда катта ташкилотчиликни талаб этади, шубҳасиз. Кенг жамоатчиликни жалб этмай туриб бу вазифаларни бажариб бўлмайди. Шу туфайли ҳам районимиз партия-давлат контроли комитети кундалик масалаларни активларга суянган ҳолда ишчанлик билан ҳал қилмоқда.

Район партия-давлат контроли комитети ҳузурида саккизта штатсиз бўлим тузилган. Уларга 120 дан ортиқ қишлоқ хўжалик мутахассислари, саноат, қурилиш, савдо, маданият ва соғлиқни сақлаш ходимлари жалб қилинган. Партия ва совет органларида кўп йиллик иш тажрибасига эга бўлган Ю. Гнездовский, Ю. Пўлатов, Х. Бозоров каби ўртоқлар штатсиз бўлимларнинг ишини сидқидилдан бажармоқдалар. Бу тиниб-тинчимаган кекса пенсионерлар ўзларига топширилган ишга виждонан қараб, ишимизга яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Районимиз колхоз-совхоз, саноат корхоналари ва муассасаларида 110 та группа ва 165 та пост тузилган. Уларга эл ичида обрў қозонган, камчиликларга муросасиз кишилардан 1539 киши аъзо. Шу йилнинг ўзида халқ назоратчиларининг кўпчилик қисми иштирокида 58 та текшириш ўтказилди. Текширишлар жараёнида колхоз ва совхозларда кўкламги экиш кампаниясига тайёргарлик, дала ишларининг бориши, чорвачиликда кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни механизациялаш, сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш сингари масалалар чуқур ўрганилди. Шуниси диққатга сазоворки, ўтказилган текширишларда аниқланган барча камчиликлар партия ташкилотлари ва хўжалик раҳбарларининг актив иштирокида ўз вақтида бартараф қилинди.

14-«Хўжакент» совхозида қўзилатиш кампанияси кўнгилдагидек ўтмаётгани ҳақида комитетга сигнал тушди. Сигнал юзасидан текшириш ўтказилганда янги туғилган 330 бош қўзи расмийлаштирилмаганлиги аниқланди. Бундан ташқари фермада 102 бош она қўй етмаган. Совхоз раҳбарлари (директори Аҳмедов, партия комитетининг секретари Йўлдошев ўртоқлар) қўзилатиш кампаниясини муваффақиятли ўтказиш ўрнига талон-торожга йўл қўйишган. Текшириш натижаси район партия-давлат контроли комитетида муҳокама қилинди. Фермадаги етишмовчиликлар тез орада жавобгар шахслардан ундириб олинди.

Район халқ назоратчилари минерал ўғитлардан фойдаланиш масалаларини доимо диққат марказларида тутмоқдалар. Навбатдаги рейдларнинг бирида Паргос темирйўл станциясида 50 тонна суперфосфат ва сульфат аммоний усти бекилмаган жойда сақланаётганлиги аниқланди. Жданов номли колхознинг 1 ва 7-бригадаларида эса 30 тоннадан ортиқ ўғит очиқ ҳавода қолиб бузилган. Халқ назоратчилари бу камчиликларни ўз жойида тузатиб, айбдорларга қаттиқ жазо берилишини талаб этдилар.

Шуни эътироф этиш керакки, партия-давлат контроли комитети ва кўмаклашувчи группаларнинг аъзолари хўжасизлик, талон-торож қилиш, бракка йўл қўйиш каби ҳолларга қарши, ўз ишида бюрократизмга ва сансалорликка йўл қўяётган ходимларга қарши шафқатсиз курашмоқдалар. Аниқланган камчилик ва нуқсонлар партия органларига тезда билдирилиб, тузатиш чоралари кўриляпти. Шу билан бирга назоратчиларнинг ўзлари ҳам мавжуд камчиликларни бартараф қилишда бевосита ёрдам беришяпти. Уларнинг олдини олиш чораларини уқдиришяпти.

Биз жамоатчи халқ назоратчиларини ўқитиш, уларнинг малакаларини ошириш мақсадида тез-тез йиғилишлар ўтказиб турамиз. Бундай йиғилишларда тажрибали назоратчилар ўз иш тажрибаларини ўртоқлашадилар. Кўмаклашув группа ва постларининг раислари учун махсус семинарлар ташкил этилган. Партия ва давлат аппаратининг раҳбар ходимлари, илмий текшириш институтларининг мутахассислари турли темаларда лекция ва суҳбатлар билан чиқмоқдалар. Институтнинг К. Висотский, Ш. Акмалхонов каби илмий ходимлари бундай семинарларда айниқса актив қатнашмоқда.

Меҳнаткашлардан тушган ариза ва шикоятларни дарҳол кўриб чиқиш муҳим аҳамиятга эга. Бу масалалар билан комитетнинг штатсиз ариза ва шикоятлар бўлими шуғулланади. Бўлим йил бошидан бери 47 аризани кўриб чиқди. 60 кишининг аризасини қабул қилди. Кўтарилган масалаларнинг аксарияти ижобий ҳал этилди.

Ишимизда айрим камчиликлар ҳам йўқ эмас. Баъзи ҳолларда назоратчилар етарли тайёргарлик кўрмаганликлари натижасида уларга топширилган вазифалар охирига етказилмайди. Пахтачиликда сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш билан боғлиқ бўлган масалалар пухта ўрганилмади. Натижада, айрим карталарда ғўзалар гулини тўкиб юборди.

Саноат корхоналарида маҳсулот сифатини яхшилаш ишида жиддий камчиликларимиз бор. Бу ерлардаги кўмаклашувчи группалар ва постлар мазкур камчиликларга муросасозлик қилиб келмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорлари қишлоқ хўжалиги олдига ғоят муҳим ва катта вазифаларни қўйди. Районимизнинг жамоатчи контролерлари пленум қарорларининг тўла бажарилиши устидан назоратни кучайтириш ва бу ишда партия органларига яқиндан ёрдам бериш учун курашмоқдалар.

С. МАДАЛИЕВ.
Оржоникидзе район партия-давлат контроли комитетининг раиси.

БАҲОНАГА ТИЛ ЛОЛ

Бундан уч-тўрт йил илгари бу совхозда чўчқачилик ҳам хўжаликнинг энг сермаҳсул соҳаларидан ҳисобланарди. Районда, ҳатто область ва республика миқёсидаги йиғинларда бу совхоз чўчқабоқарларининг иши кўпчиликка ибрат қилиб кўрсатилар эди.

Энди бўлса аҳвол бутунлай ўзгариб кетибди. Шу кеча-кундузда совхозда минг бошдан ортиқ чўчқа боқилаяпти-ку, лекин совхоз раҳбарлари йиғинларда сўзга чиқишса пахтачилик тўғрисида очилиб-сочилиб гапиришади, бироқ чўчқачилик ҳақида гап очилса борми, минбардан бир амаллаб тушиб кетишнинг пайидан бўладилар.

Ҳамма «касал» чўчқачилик бригадири Николай Ермоловнинг совхоз раҳбарлари қўйнини пуч ёнғоққа тўлдириб келганлигида. Қандай қилиб дейсизми?

Мана, қулоқ солинг, у бригадир бўлиб тайинлангач шундай деган эди:

— Менга билдирган ишончларингга бугун минг-минг раҳмат. Сизларни уялтирмайман. Она чўчқалардан кўплаб бола олиш, бўрдоқига қўйилган чўчқаларни тез ва соғлом семиртириш, гапнинг қисқаси совхоз омборини гўшт, ёғга тўлдириш учун куч-ғайратимни аямайман.

Бу гапларга икки оғиз изоҳ беришга тўғри келади. Баъзилар йиғинларда чиқиб, қилаётган ишлари, вазифалари тўғрисида оғиз кўпиртириб сўзлашни яхши кўришади, ундай қиламан, бундай қиламан, деб керилишади. Амалий ишга келганда эса, нўноқлик қилиб қолишади-да, топшириқни бажаролмай баҳона қидиришади, ўзларини гўлликка солишади. Баъзилар эса, кўпчилик олдида сўзга чиқиб керилишни, ваъда беришни ўзларига эп билмайдилар, мақтанишни ёқтирмайдилар. Лекин ишониб топшириб қўйилган ишни ўрнига қўйиб бажарадилар. Николай Ермолов, афсуски, биринчи тоифадаги кишилардан экан.

Тўғри, у бригадир бўлиб тайинлангач, дастлабки вақтларда енг шимариб ишга киришган бўлди. Лекин кейинчалик маълум бўлдики, унинг бу ҳаракати, баъзибир қўли эгри пазандаларнинг хўрандалар ҳурматини қозониш учун дастлабки кезларда овқатни мазали қилиб пишириб, сўнгра аста-секин тош-тарозидан уриб қолиш одатини чиқаргандек, Николай ҳам фермадаги шароитни ўз қўл остида ишловчи одамларнинг феъл атворини ўрганиб олгач, ҳар хил қилиқлар чиқарабошлади. Фермага келгач хўжакўрсин учун уёқ-буёқни айланар, одамларга уни қилинглар, буни қилинглар деб буйруқ бергандан сўнг ўзи қаёқларгадир ғойиб бўладиган одат касб этди. Бригадирнинг бу кайфияти одамлар ўртасида меҳнат интизомининг пасайишига, чўчқаларни боқишда сансалорлик вужудга келишига олиб келди.

Бир куни ишчилардан кимдир «ахир бригадир, бу қандоқ бўлди, ўзингиз чўчқалар нега ориқ, яхши семирмаяпти, деб бизни койийсизку, аҳволни дурустроқ суриштирмайсиз. Гапимизга қулоқ солинг: ем етишмаяпти, рационларнинг хили кам, иннайкейин хоналар ифлосланиб кетди, тозалашга бош бўлинг. Бу аҳволда кетсак, ишимизнинг чатоғи чиқиб қолади», деб танбеҳ берган эди, қолди балога.

— Менга насиҳат қилма, — жеркиб берди у, — борига барака қилиб едиравеpинглapда, ем-хашакни. Йўқни қаердан йўндираман.

Аслида эса ем-хашакнинг хилини кўпайтирса бўларди. Бунинг учун бироз елиб-югуриш, жонни койитиш керак. Лекин Николай Ермолов «сувни қайнатиб чой қилиб ичишга эриниб» ярасини газак олдириб юбораверди. Чўчқачилик фермасидаги аҳвол кундан-кунга жиддийлашди.

— Николай Ермоловнинг ўз вазифасига совуққонлик билан қараётганлиги ҳақидаги шикоятни яқинда текширдик, — дейди совхоз партия-давлат контроли комитетига кўмаклашувчи группа раиси Ким Сергей, — кўп тартибсизликларнинг гувоҳи бўлдик.

Булар нималардан иборат? Дастлаб шуни айтиш керакки, фермада ҳисоб-китоб ишлари бутунлай ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Чўчқалар яхши парвариш қилинмаганидан касалга чалиниб ориқлаб кетган. Натижада уларнинг кўплари мажбурий равишда сўйилиб юборилаверган. Ўтган етти ой мобайнида 99 бош чўчқа нобуд бўлибди, шулардан 43 таси ҳаром ўлган, 56 таси сўйилган. Айниқса, апрель ойида кўплаб чўчқаларнинг нобуд бўлишига йўл қўйилган. Бунинг устига туғилган чўчқа болалари ўз вақтида кирим дафтарига қайд қилинмас, натижада эгасизлик, хўжасизлик рўй берар экан. Бўрдоқига боқилаётган чўчқаларнинг аҳволига вой! 426 чўчқа бўрдоқига қўйилган бўлса, булардан 90 тасини эркак чўчқалар ташкил этади! Бу аҳволда қандай қилиб уларни семиртириб бўлади.

«Бўка» совхозининг халқ назоратчилари хўжаликнинг энг муҳим тармоқларидан бири — чўчқачиликка панжа орасидан қараётган боқи беғамларнинг кирдикорларини фош қилдилар. Бригадир Николай рад этиб бўлмайдиган фактлар қаршисида лол бўлиб тили гапга келмай, ўзини қаерга қўйишни билмай қолди. Ахир баҳона қидирса уруққа ҳам йўқ эди-да! Жонкуярлар бу соҳадаги аҳволни тезда яхшилаш чораларини кўришда совхоз дирекциясига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Н. РИХСИЕВ.

БУ САҲИФАДА:

Оржоникидзе район халқ назоратчиларининг ажойиб ишлари;

„Узсельхозтехника" область бўлимининг районлараро базаси қурилиши пайсалга солиб келинаётганлиги;

„Бўка" совхози фермасидаги ҳангомалар тўғрисидаги ва бошқа материалларни ўқийсиз.

ФАОЛИЯТСИЗ ПОСТЛАР

Қаердаки бошланғич партия ташкилотлари партия-давлат контролига кўмаклашувчи группалар ва доимий постлар ишини чуқур ўрганиб, улар фаолиятига конкрет раҳбарлик қилаётган бўлса, ўша жойларда камчиликлар ўз вақтида очиб ташланиб умумий ишга катта наф тегмоқда. Шундай жойларда умумхалқ назоратининг таъсир кучи ошмоқда. Баъзи қўли эгри, ишга виждонан муносабатда бўлмаётган шахслар халқ назоратчиларининг ёрдами билан тўғри йўлга тушиб олаётирлар.

Лекин шундай партия ташкилотлари ҳам борки, улар кўмаклашувчи группалар ва доимий постларга амалий ёрдам кўрсатмаётирлар, халқ назоратчиларининг кундалик фаолиятига оперaтив раҳбарлик қилмаётирлар, группа ва постлар ишини атрофлича ўрганиб, халқ назоратчиларининг самарали ишлашига эришмаётирлар.

Калинин районидаги «Ленин йўли» колхози партия комитети партия-давлат контролига кўмаклашувчи группа ва ишлаб чиқариш участкаларидаги доимий постлар ишига ана шундай ўзибўларчилик руҳида раҳбарлик қилмоқда.

Аввало шуни айтиш керакки, группа ва постлар составига аъзолар вакил қилинаётган вақтда жиддий камчиликларга йўл қўйилди. Чунончи, группа ва постлар состави коммунистлар, комсомоллар ва колхозчиларнинг ялпи йиғилишларида сайланмай, колхоз идорасидаги актив мажлисида тайинланиб қўяқолинган. Шунинг учун группанинг 19 аъзоси ва постларнинг 33 аъзосидан айримлари олти-етти ойдан буён ҳаттоки ўзига «юклаб қўйилган» вазифадан ҳам хабарсиз. Группа ва постлар тузилаётган вақтда аъзолар состави тўғри бўлиши ҳам эътибордан четда қолган. 6-бригададаги доимий пост составига битта ҳам коммунист ёки комсомол аъзоси киритилмаган. 4-бригадага пост бошлиғи қилиб эса бригадир ўртоқ М. Нормaтовнинг ўзи тайинланган.

Колхоз партия комитетининг секретари ўртоқ И. Баҳромов кўмаклашувчи группа ва постлар ишига етарлича аҳамият бермайди. Назоратчилар малакасини ошириш, уларнинг конкрет вазифаларини белгилаб бериш эътибордан четда қолмоқда. Ўтган етти ой мобайнида фақат бир марта назоратчилар семинари ўтказилган, холос. Шу семинарга ҳам колхоздаги 11 доимий постдан 8 тасининг аъзолари қатнашган.

Группа ва постларнинг иши чуқур ўрганилмайди. Шу вақтгача партия комитети ёки бригада партия ташкилотлари бирон марта ҳам группа ва постлар ишини атрофлича ўрганиб, ўз йиғилишларида муҳокама қилмаган. Шу сабабли группа ва постлар ўз ҳолича, плансиз, режасиз ишлаяпти.

Колхоз кўмаклашув группаси иш бошлагандан буён ўн марта текшириш ташкил этилган. Шундан иккитаси фермада, учтаси 3-бригадада ўтказилган. Оммавий рейд ёки бирон соҳа бўйича ялпи текшириш уюштирилмаган. Ўтказилган текширишларда ҳам ҳозирги муҳим ишлар қолиб кетиб, тасодифий майда-чуйда нарсалар атрофида айланиб юрилипти.

Колхознинг 3, 4, 6-бригадаларидаги постлар ишида ҳам бундай ҳоллар мавжуд. Яқинда 3-бригададан тайёрлов пунктига юборилган бир арава картошка қабул қилинмади. Чунки, картошкалар айниб, сўлиб, сифати бузилган эди. Бунинг сабабларини атрофлича ўрганиш, дарҳол тегишли чора кўриб, маҳсулот сифатини яхшилаш ўрнига пост бошлиғи ўртоқ А. Машрапов колхозчиларнинг томорқаларини ўлчаб юрипти.

— Умуман, ишимиз чакки эмас, ишлаяпмиз, — дейди колхоз партия комитети секретарининг ўринбосари, партия-давлат контролига кўмаклашувчи группа раиси ўртоқ А. Тўйчиев.

Дарҳақиқат, группа ва постларнинг аъзолари — назоратчилар ишлашаяпти. Лекин..., умуман ишлаяпти. Партиявий раҳбарлик бўшаштириб юборилгани туфайли группа ва постлар фаолияти сусаймоқда. Назоратчилар деҳқончилик маданиятини ошириш, механизация воситаларидан ва суғорма ерлардан рационал фойдаланиш масалалари билан мутлақо шуғулланмаётирлар. Чорвачиликда оғир иш процесслари суст механизациялаштирилмоқда, қуриб қўйилган сигир соғиш агрегати кўп вақтдан буён ишлатилмай ётипти.

Колхоз кўмаклашувчи группаси бюросининг аъзолари ҳам ўзларига юклатилган вазифани бажараётганлари йўқ. Бу ҳақда сўз борганда группа раиси ўртоқ А. Тўйчиев гапни бошқа ёққа буради. Конкрет жавоб бериш учун конкрет иш қилинган бўлиши керак-да!

Дарвоқе, назоратчилар фаолияти билан батафсил танишган киши группа «умуман» ишлаётганига иқрор бўлади, ишда конкретлилик, изчиллик, йўқ. Группа бюросининг аъзоси ўртоқ Ж. Эшмуҳамедов молиявий ишлар бўйича жавобгар. Ж. Эшмуҳамедовнинг ўзи эса колхозда кассир бўлиб ишлайди.

Етти йилликнинг охирги йилида 644 гектар майдонда деҳқончилик қилаётган хўжалик аъзолари 11536 тонна маҳсулот етиштириш учун курашмоқдалар. Шу кунларда сабзавот, картошка ва бошқа эртаги экинлар ҳосили етилди. Уларни пешма-пеш узиб, териб топшириш керак. Лекин 40 гектарга яқин майдондаги картошка ҳали қазиб олинмаган, 47 гектар помидор пайкалида ҳосил сероб-у, териб давлатга топшириш суст бормоқда. Кечки экинларга ишлов бериш ҳам оқсаяпти. Кечки сабзи, карам ва бошқа экинларни ўт босиб кетган. Кўмаклашувчи группа ва пост аъзолари ана шу камчиликларни тезда бартараф қилиш учун курашмоқлари, улар ишига раҳбарлик эса «умумийлик»дан конкретликка ўтиши керак.

Калинин район партия-давлат контроли комитети бу колхоздаги группа ва постлар ишини яхшилаш юзасидан тегишли тадбирлар кўриши керак.

Ж. САЪДУЛЛАЕВ.
«Коммунизм тонги» газетаси редакторининг ўринбосари.

«Узбекхиммаш» заводи партия-давлат контролига кўмаклашув группаси фаолияти кун сайин активлашиб бормоқда. Назоратчилар маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилган бир неча текширувлар ўтказдилар. Суратда: (ўнгда) қозон цехи партия-давлат контролига кўмаклашув постининг ишчан аъзоларидан И. Кузнецов, М. Кошкин, Г. Пешенков ва Ж. Нурматов ўртоқлар навбатдаги текширув планини муҳокама қилишмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

ЁЗ ЎТАЯПТИ, ҚИШ КЕЛАЯПТИ, ҲАМОН БИТМАЙДИ

Минг тўққиз юз олтмиш тўртинчи йил январь ойининг қоқ ўрталари. «Средазтрансстрой»нинг 209-қурилиш бошқармаси бошлиғи Анатолий Николаевич Чернецов «Узселхозтехника»нинг Ўрта Чирчиқ районлараро базаси идорасида совуқдан қўлларини бир-бирига ишқалаб:

— Вой, бўў... жуда бу ер сизларга торлик қилиб қолибди-ку, — деди база директори Зухур Қўшоқовга, — сизларга бир ажойиб типовой база қуриб берайлик. Идораларинг мунча совуқ. Печкага ўтиндан қаланглар.

— Ҳа, ҳукуматимиз йил сайин колхоз, совхозларга кўплаб қурилиш материаллари, минерал ўғитлар беряпти. Омборларимиз ҳақиқатан торлик қилиб қолди. Химиявий дори-дармонлар нобуд бўлиб кетяпти, — ярасини ёрди Қўшоқов, — ёрдам берсангизлар дуруст иш бўларди.

— Хотиржам бўлинг, йил охирига бормасданоқ янги базага кўчасизлар, мен айтдимми, вассалом.

Яхши гапнинг қаноти бор деганларидек, бу хабар тезда Оққўрғон, Бўка районларига тарқади. «Ниҳоят, омборга ёлчийдиган бўлибмиз» дедилар қувониб мазкур районларнинг раҳбарлари.

Дарҳақиқат, «Узгипросельстрой» лойиҳасига биноан қурилиш бошлаб юборилди. Аввалига иш анча жадал кетди. Битта иккита омборнинг томи ёпилди. Лекин бу ғайрат-шижоат узоққа бормади. Қурилишнинг дастлабки пайтларида 60 киши ишлаётган бўлса, бора-бора 10-15 кишига тушиб қолди. Ваъдани қуюқ қилган Чернецов бамайлихотир юраберди. Қурилишни ўз ҳолига ташлаб қўйди. Ҳатто у ёки бу материал йўқлиги туфайли ишимиз тўхтаб қолди деб борган технадзор вакили Фахрутдиновни кабинетидан қувиб чиқарди.

— Сенларнинг базаларинг ҳам жонга тегди, бошқа дардим йўқми! — деди у дағаллик билан.

— Ахир ҳозир бундан муҳимроқ иш борми, Анатолий Николаевич, учта каттакон районнинг базаси бўлса, ўғитларни туширишга жой йўқ, — тушунтиришга уриниб кўрди Фахрутдинов.

— Мен сиёсатни сиздан яхши биламан. Бошимни қотирманг, материал йўқ дедим, йўқ.

— Бўлмаса 150 миллиметрли трубадан 300 метр ёзиб беринг, қурилишга сув олиб борайлик.

Ўртоқ Чернецовга бу илтимослар кор қилмади.

Бошлиқ шу кайфиятда бўлганидан кейин иш яна орқага кетди. Қурилиш суръати сусайди. Объект мастери А. Ким ва прораб В. Орлов ўртоқлар: «Бошлиқлар жон куйдирмагандан кейин, бизга нима», қабилида иш тутишди. Озмикўпми, бажарилган ишлар ҳам брак бўлаверди.

Базанинг атрофига баландлиги 2,5 метрли девор кўтарилиши керак эди. Бу жуда оддий иш. Тайёр темир-бетон плиталардан учтаси устма-уст қўйилиб, устига панжара ўрнатилса иш тамом. Бироқ, ўртоқ Ким бошлиқ монтажчилар шу даражада масъулиятсизликка бориб етдиларки, панжарани девор тагига, яхлит плиталарни девор устига қўндириб қўйдилар. Бунинг устига плиталар қийшиқ-қинғир қилиб ўрнатилди. Энди эса деворни бузиб, қайтадан тиклаш керак. Бирнеча ўнлаб гектар ердаги деворни қайта тиклаш учун озмунча меҳнат ва маблағ сарфланадими, десангиз ўртоқ Ким бамайлихотир:

— Иш бор жойда хато бор, — дейди.

Қурилишнинг қайси ерига борманг дилингиз хижил бўлади. Ҳамма ишлар пала-партиш қилинган. Базага кирадиган темир йўл лойиҳадагига тўғри келмайди. Қайта бузиб қуриш керак. Сув запаси сақланадиган резервуарлар брак. Бостирмалар устига ёпилган шиферлар эҳтиётсизлик натижасида синиб кетган. Кўпгина майдонда ётқизилган асфальтдан ўт кўкариб ётибди. Баъзи жойлари чўкиб кетган.

— Эшик-деразаларни кўрмай қўяқолинг, — дейди ўртоқ Қўшоқов, — қийшайиб синиб ётибди.

Санитария блоки атрофи ўйдим-чуқур, ҳали трубалар ётқизилгани йўқ. Душхоналар шунча торки, ўрта миёна жуссали киши сиғмайди. Маъмурий идора хоналарининг поли, деразалари ичига одам кирмасдан ремонт талаб бўлиб қолибди.

Хуллас, қилинган қайси ишни кўрманг кўнгилдагидек эмас. Ачинарлиси шундаки, объект мастери ўртоқ Кимга бу камчиликларни кўрсатсангиз мийиғида кулиб қўя қолади. «Дарёни сув олса тўпиғига чиқмайди» деб шундай кишиларни айтишса керак-да.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қишлоқ хўжалигини кескин даражада юксалтириш тадбирларини кўрди. Партия ва ҳукуматимиз колхоз-совхозлар учун қурилиш материалларини ҳам, минерал ўғит ва химикатларни ҳам етарлича етказиб беряпти. «Кучлик» станциясида шу база қурилишига давлат 225 минг сўм ажратди. Бўлажак базада Тошкент областининг барча районлари ихтиёрига юборилган заҳарли химикатлар сақланиши керак. Кўриниб турибдики, объект жуда муҳим аҳамиятга эга. Буни 209-қурилиш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Чернецов тан олгиси келмаяпти.

Шу йилнинг июль ойида Тошкент область партия-давлат контроли комитети қурилишнинг судралиш сабабларини очиб ташлади ва бошқарма раҳбарларига конкрет топшириқлар берди. Муддатлар белгилади. Бироқ, ўртоқ Чернецовга бу ҳам кор қилмаётир. У заказчилар қўйнини пуч ёнғоққа тўлдириш ниятида юрибди. Ҳамон қурилишда бурилиш йўқ. Мана, ёз ҳам ўтиб бораяпти. Ҳа демай куз, ёғин-сочин бошланади. Ундан кейин қаҳратон қиш ҳам келади. Ҳозирнинг ўзида 3-квартал учун келаётган химиявий дори-дармонларга жой йўқ. Қурувчилар отни қамчиламаса ваъдадан иморат ясаб бўлмайди, ўртоқ Чернецов!

Ш. ҚОСИМОВ.

Чернецов:
— Ҳа, баракалла, яна бироз чидасанглар, қабул комиссияси актига қўл қўйдириб оламиз.

М. Воробейчиков чизган расм.

БОСИЛМАГАН ХАБАРЛАР ИЗИДАН

ҚОЛГАНИГА КИМ ЖАВОБ БЕРАДИ?

Мана, неча йилдирки, Калинин номли колхознинг марказидан Энгельс участкасига борадиган йўлга сон тегмайди. Кўча ўнқир-чўнқир. Қишда лой, ёзда чанг бу йўлдан на машина ва на пиёда юра олади. Кўприкни айтмайсизми, устига одам чиқса силкиниб, сув оққан томонга қийшайиб салом беради. Эрта-индин азамат деҳқонларимиз етиштирган карвон-карвон «оқ олтин» дурдоналари қандай ташилади бу кўприкдан?

Район ва колхоз раҳбарлари колхоз аъзоларига маданий-маиший хизмат кўрсатиш ишига ҳам етарли эътибор бермай келяптилар. Колхоз марказидаги радиокарнай савлатга қўйилган, икки йилдан буён унинг овози чиқмайди. Шунингдек, колхоздаги клуб ҳам колхозчиларга кўнгилдагидек хизмат кўрсатмайди. У ерда онда-сонда кинофильм кўрсатилади. Стуллар кам.

Бундай муҳим ишларга район ва колхоз раҳбарлари қачонгача панжа орасидан қарашар эканлар.

А. МАТҚОСИМОВ,
Бўка райони.

Шу хатни текшириш ва тегишли тадбир-чоралар кўриш учун Бўка район ижроия комитетига юборилган эди. Яқинда редакция район ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Цайдан қуйидаги мазмунда жавоб хати олди.

«Хабарда кўрсатилган фактлар тўла тасдиқланди. Ҳозир район йўлларни фойдаланишга топшириш бошқармаси Калинин номли колхознинг марказидан Энгельс участкасигача бўлган йўлга шағал ётқизмоқда. Йўл ремонти 1 сентябргача тугалланади».

Редакциядан: Биз ушбу жавобдан қаноатланмасдан ўртоқ Цай билан телефон орқали гаплашдик. Чунки жавобда «тилсиз» родиокарнай ҳамда клуб тўғрисида лом-мим дейилмаган.

Ўртоқ Цайнинг айтишича, колхозда ҳеч қандай клуб йўқ, радио точкалардаги нуқсонларни бартараф этиш СМУга топширилган бўлиб, бу масалаларга ана шу ташкилот раҳбарлари айбдор эмиш.

Бундан кўриниб турибдики, ўртоқ Цай текшириш учун юборилган хатдаги масалаларни чуқур ўрганмай редакцияга юзаки жавоб йўллаган ва расмиятчиликка йўл қўйган.

Газета сигналларига бундай эътиборсизлик билан қарашга нисбатан район партия комитети нима дер экан?

ВАЪДАНИНГ ЧЕКИ БОРМИ?

Ўрта Чирчиқ районидаги 2-«Оҳангарон» совхозининг раҳбарлари гоҳо-гоҳо жанжални пулга бўлса ҳам сотиб олишаяпти. Қадрли «Уртўқмоқ», мабодо биз томонга келадиган бўлсанг, эсингда бўлсин: бундан беш ой илгари совхоз раҳбарлари «Яккатут», «Оқтепа» ва «Жанжал» қишлоқларига янги столбалар ўрнатиш баҳонаси билан электр чироқни ўчириб қўйган эдилар. Шундан буён раҳбарлар ваъда беришни қўйишмайди, қишлоқ аҳолиси қисташни.

Бир куни қишлоқ ўспиринларидан уч-тўрттаси совхоз ишчилари комитетининг раиси Акимовга:

— Чироқни қачон ёндириб берасизлар? — деб савол беришган экан, у:

— Бунақа хонаки жанжал билан чироқни ёндириб бўлмайди, — дебди.

Қизиқ, энди қанақа жанжал қилиш кераклигини очиғи билмай юрибмиз. Ҳурматли «Уртўқмоқ» наҳотки қишлоғимиз чироғини бежанжал ёндириб беришнинг иложи бўлмаса?!

И. МАСОДИҚОВ.

ЙЎЛДОШЛАР ВА ДУНЁВИЙ ПРОБЛЕМАЛАР

Ҳар бир пионер, ҳатто у ёш космонавтлар тўгарагининг аъзоси бўлмаса ҳам, йўлдошлар космик кенгликни ва атмосферанинг юқори қатламларини тадқиқ қилиш учун керак, деб жавоб беради. Бу фан учун. Йўлдошлар бизнинг кундалик, амалий ҳаётимизда ҳам керакми?

Йўлдошлардан фойдаланиш амалий жиҳатдан чексиздир. Ҳозирги замон фани эндигина йўлдошлар қўлланиши мумкин бўлган соҳаларни топяпти. Ўн йилчадан кейин йўлдошлардан фойдаланишнинг, ҳозирги вақтда олдиндан айтилиши қийин бўлган тамомила янги имкониятлари очилиши турган гап. Аммо бир қатор муҳим ва яхши натижа берадиган соҳаларда йўлдошлардан фойдаланиш мумкинлиги ҳақида ҳозироқ дангал гапирсак бўлади.

«Молния — 1» типидаги ретрансляторлар ана шундай йўлдошларнинг биридир. Улар узоқ масофалар ўртасида, масалан СССР Европа қисми билан Узоқ Шарқ ўртасида алоқа ўрнатиш проблемасини ҳал қилиш имконини беради. Ҳозирги вақтда мавжуд бўлган симли алоқа вақти келиб тобора ўсиб бораётган эҳтиёжларни тўла қондиролмай қолади. Минглаб километр масофага янги сим тортиш жуда қимматга тушади, бунинг учун кўп меҳнат сарфланади. «Молния—1» йўлдошлари ана шу ерда қўл келади. Тўғри, биттагина йўлдош туну-кун алоқа бўлишини тўла таъминлай олмайди. Чунки СССР-нинг Европа қисми ва Узоқ Шарқ бир вақтда унинг радио кўриш зонасида ҳар вақт ҳам бўлмайди. Аммо белгиланган орбитага иккита, яхшиси учта «Молния—1» типидаги йўлдош чиқарилса, туну-кун алоқа ўрнатилишини таъминлаши мумкин. «Молния—1» учирилганга қадар СССР Европа

КОСМИК ТЕХНИКАНИ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИДА ҚЎЛЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ

қисми билан Узоқ Шарқ ўртасида алоқа бўлса ҳам мамлакатимиз бу икки қисми орасида телевизион программаларни бир-бирига эшиттириши мумкин эмас эди. Брестдан то Владивостоккача радиорелей вишкалари тармоғи йўқ. Эндиликда Брест «Молния—1» йўлдоши ёрдамида ўз телевизион программаларини Владивостокка узатмоқда.

Йўлдошлар қўлланиши мумкин бўлган соҳаларнинг бири метеорологиядир. Ҳали бу ишлар тажриба тарзида олиб борилаяпти. Аммо метеорологик йўлдошлар системаси яратилганда кишилик эркин нафас олиши мумкин. Бундай йўлдошлар бўронлар бўлишини аниқлаш, сув тошқинларини олдиндан айтиб бериш, муз ҳолатини аниқлаш имконини беради. Йўлдошлар ёрдами билан оби-ҳавонинг қандай бўлишини аниқ ва анча илгари айтиб бериш мумкин. Бунинг қанчалик муҳимлигини америкалик мутахассислар томонидан қилинган қуйидаги қизиқарли ҳисоблар яққол кўрсатади.

Агар метеорологик йўлдошлар системаси оби-ҳавонинг қандай бўлишини фақатгина беш кун илгари аниқ кўрсатса бир йил давомида сув хўжалигида 3 миллиард долларга яқин, қишлоқ хўжалигида 2,5 миллиард долларга яқин, ер усти транспортида 100 миллион долларга яқин, чакана савдода 75 миллион долларга яқин, ўрмон саноатида 45 миллион долларга яқин маблағ тежаб қолиниши мумкин.

Метеорологик йўлдошлар ернинг булут қатлами ҳақида маълумотлар бериши, планеталар ўртасида ўзаро иссиқлик алмашинишини ўлчаши мумкин. Улар қуруқлик, денгиз ва ҳаводаги автоматик метеорологик станциялардан ахборотлар қабул қилиб, бу ахборотларни тўплаш марказига узатаоладилар. Метеорологик йўлдошлардан «ўриндошлик» бўйича ўрмон ёнғинларини, чигиртка қузғунини билиш, бўлажак ҳосилни аниқлаш мумкин.

Йўлдошлар навигацияда ҳам қўлланиши мумкин. Йўлдош бу ориентирдир, у юлдузлар ва Қуёшдан шу билан фарқ қиладики, сутканинг хоҳлаган вақтида ҳар қандай оби-ҳаво шароитида кўриниб (тўғрироғи радио сигналлари орқали эшитилиб) туради. Бундай «йўлчи юлдуз» ҳеч кимни адаштирмайди, ҳозирги вақтда ишлаб чиқилган техникадан фойдаланиб, электрон ҳисоблаш машиналари ёрдами билан хоҳлаган вақтда йўлдошнинг ҳолатини аниқ ҳисоблаш мумкин. Айтайлик кема сузиб бораяпти ва штурман координаталарни аниқлашга қарор қилади. Радио асбоб-ускуналар ишга туширилади, у энг яқин навигация йўлдоши (бундай йўлдошлар навигацион системада бир нечта бўлиши керак). ёки иккита йўлдошнинг сигналини қабул қилади. Йўлдошларнинг ҳолати аниқ, уларнинг қайси томондалиги ва уларгача бўлган масофа олинган сигналлар бўйича аниқланади. Бу кеманинг қаерда эканлигини аниқ билиш учун етарлидир. Бошқача схема ҳам бўлиши мумкин. Кема йўлдошлар орқали ер устидаги навигация станциясидан ўз координаталари ҳақида сўрайди. Йўлдошнинг ҳолати.йўлдош ва кеманинг сўралган вақтдаги бир-бирига нисбий ҳолати станцияда маълум. Станция ана шу маълумотлар ёрдамида кеманинг қаерда эканлигини аниқлайди ҳамда унга йўлдош орқали координаталарни тўғри маълум қилади. Ана шу ишлар учун бир неча секунд кифоя қилади. Навигация йўлдошлари кемаларгагина эмас, шу билан бирга самолётларга ҳам хизмат қилиши мумкин. Бу йўлдошлардан фалокатга учраган кемалар, самолётлар ва ер усти экспедицияларини топиш учун ҳам фойдаланиш мумкин. Бунинг учун фалокатга учраганлар махсус передатчик ёрдамида йўлдошга сигналлар юборишса кифоя. Бу сигналлар ер устидаги станцияга ретрансляция қилинади. Станция эса фалокатга учраганларнинг координаталарини аниқлайди ва уларни қутқариш учун тегишли чора кўради. Космонавтлар Ерга қайтаётганда фалокатга учраб чўлга, Арктика музларига ва тоғларга тушиб қолишлари мумкин-ку. Уларни тез топиш керак. Гималай тоғларининг у ер бу ерига тушиб қолган космонавтларни топиш ўнгай деб ўйлайсизми? Йўлдош ана шу вазифани анча енгиллаштиради.

Геодезик йўлдошлардан фойдаланиш ҳам бошланаяпти. Улар ёрдамида анча аниқ хариталар тузиш, балки Ер гравитация майдони аномалиялари бўйича фойдали казилмаларни аниқлаш мумкин бўлади. Геодезик йўлдошлар айрим пунктларнинг координаталарини аниқлаш имконини беради. Координаталарини аниқлаш лозим бўлган пункт ва координаталари жуда аниқ бўлган бир қанча пунктдан бир вақтнинг ўзида йўлдошни фотосуратга олиш бунинг учун кифоядир. Йўлдош юлдузли осмон фонида фотосуратга олинади. Фотосуратлар бўйича геодезик ҳисоблар қилинади. Йўлдошни фотосуратга олмаслик ҳам мумкин, бир неча пунктларда бир вақтнинг ўзида унинг бортидан радио сигналлар қабул қилинса ҳам бўлади.

Йўлдош балиқчиликка ҳам ёрдам бериши мумкин. Балиқни кўплаб тутиш учун унинг кўчиш йўлларини билиш керак. Бирқанча балиқларга ҳалқа ўтказиб, бу ҳалқаларга передатчиклар жойлаштириш мумкин. Йўлдош передатчиклар сигналларини қабул қилади ва уларни маълумотларни йиғиш марказига узатади. Бу ерда эса ҳалқаланган балиқларнинг қаерда эканлиги ва қайси томонга қараб кетаётганлиги аниқланади. Паррандаларнинг кўчиши устидан ҳам худди шундай йўл билан назорат қилиб туриш мумкин.

Юқорида айтилганларнинг ҳаммаси ичида учувчиси бўлмаган йўлдошлар, автомат-йўлдошлар томонидан бажарилиши мумкин бўлган ишлардир. Агар йўлдошлар ичида учувчилар бўлса уларни амалда қўлланиш соҳалари янада кенгайиши турган гап.

Йўлдошларнинг халқ хўжалигида фойдаланиш мумкин бўлган конкрет усуллари жуда турли-туман бўлиши мумкин. Энг муҳим амалий вазифалар йўлдошлар ёрдами билан ҳал қилинадиган вақтнинг келиши унча узоқ эмаслигига тўла ишониш мумкин.

Юрий МАРИНИН,
илмий комментатор.
(АПН).

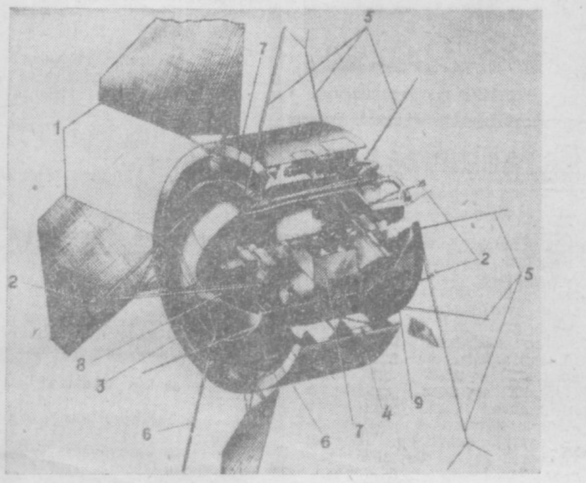

«Протон-1» космик илмий станциясининг расми. Рақамлар билан қуйидагилар ифодаланган. 1-қуёш энергетик қурилмасининг панеллари; 2-кенгликдаги станция ўқлари ҳолати индикациясининг датчиклари; 3-гермитик корпус; 4-ташқи қобиқ; 5-телеметрик, радиокоманда комплекси ва ташқи траекторик ўлчовлар комплекси антенналари; 6-токнинг химия манбалари; 7-илмий аппаратура блоки; 8-борт электрорадио асбоб-ускуналарининг панеллари; 9-кўчма радиацион иссиқлик алмашгичи. ТАСС фотохроникаси.

ЯЙЛОВДА

ЮҚОРИ Чирчиқдаги «Коммуна» колхозининг чўпонлари ака-ука Сарвар ва Чикоя Аҳмедовлар бирор йил йўқки, ваъдаларининг устидан чиқишмаган бўлишсин. Улар етти йилликнинг олтинчи йилини катта зафарлар билан якунлашди. Сарвар билан Чикоя ўз отарларидаги ҳар юз совлиқдан 125—130 тадан соғлом қўзи олишга муваффақ бўлишди. Ҳар бош қўйдан эса, ўрта ҳисобда 3—3,5 килограммдан майин жун қирқиб олинди. Суратларда: (ўнгда) моҳир чўпон С. Аҳмедов, (пастда) унинг боқимидаги қўй-қўзилар яйловда яйраб юрибди.

М. Нуриддинов фотолари.

ҚИЗИЛ ТУ ҚИЗЛАРИ

Астойдил меҳнат ҳаётда дуч келган қийинчиликларни енгади. Буни «Қизил ту» колхозининг қизлари ҳам исботлашди. Воқеа мана бундай бўлган эди: ёғингарчилик кам бўлганлиги сабабли, июнь ойи бошланиши биланоқ сутчилик фермаси атрофида табиий ўтлар камайиб кетди. Энди нима қилиш керак? Ахир сут соғувчи саккиз киз ҳар бир сигирдан 2500—2600 литрдан сут соғиб оламиз, деб аҳд қилишган-ку. Озуқа бўлмаса, бу маррага етиб бўлмайди. Қишга, деб жамғариб қўйилган ем-хашакни ҳозир сарфлаш яхши эмас. Унинг ўз мавриди бор.

Қизлар ташвишланишарди. Сигирларнинг сути кўпаядиган авжи қизғин бир паллада кўнгилсиз аҳвол юз бергандан кейин ташвишланмай бўладими. Мана бугун ҳам сут солинган бидонларга қараб, кўнгиллари тўлмай турибди қизларнинг. Шунда бу ерга ферма мудири Алибек ака кириб келди. Қизлар уни ўртага олишди.

— Чорасини топамиз, деганингизга ҳам икки-уч кун бўлиб қолди, — деди қизлардан Тенгагул, — сут бўлса кундан-кунга камайиб кетаяпти.

Қизлар Тенгагулнинг фикрини маъқуллашиб, ферма мудири нима дер экан, деган хаёл билан унинг оғзига тикилиб туришарди. Мудир қизларга бир-бир синовчан назар ташлаб чиқди-да, правленияда бўлиб ўтган маслаҳат, келишилган қарорни тушунтира бошлади.

— Шу дейман, қизлар, сигирларни тоғ бағрига ҳайдаб чиқсак, ўт-ўлан кўп, дейишаяпти ўша ерларда. Хўш, нима дейсизлар.

Қизлар бир-бирларига қарашиб «сен нима дейсан, сен нима дейсан» деяётгандай бир нафас жим қолишди. ниҳоят қизлардан бири жимликни бузди.

— Шароит қандай бўларкин? Бизлар қийналиб қолмасмикинмиз.

— Шароит жуда яхши бўлади. Нимаики зарур бўлса ҳаммасини муҳайё қилиб берамиз. Мана, кечгача бир ўйлаб кўринглар.

Ферма мудири шу сўзни айтиб қайтмоқчи эди, қизлардан бири худди бошқалар билан келишиб олгандай:

— Алибек ака, — деди, — бундай ўйлаб қараганда биз бормасак ким боради. Ўйлаб ўлтирадиган фурсатми, ҳозир. Ишқилиб сигирларимиз тўйса, серсут бўлса, мажбуриятни бажариб аҳдимизнинг уддасидан чиқсак ўзимизнинг ҳам, фермамизнинг ҳам обрўси.

Қатъий қарорга келинди. Алибек ака колхоз правлениесига жуда хурсанд қайтди. Эртаси куниёқ ҳали қуёш уйқудан уйғонмасдан молбоқарлардан Тожибой Жуматоев Ҳамроқул Тўлагановлар соғин сигирларни Аччисой бўйлаб ҳайдадилар. Сурен деб аталувчи тоғ этакларига етиб келганларида қуёш уфққа бош қўяётган эди.

Суренда соғин сигирлар иштаҳа билан еядиган ўт ўланларнинг ҳамма туридан бор. Ўрик-олма, шафтоли, нок каби мевали дарахтларнинг ҳосили ҳам чакки эмас. Молбоқарлар, сут соғувчи қизлар бу мевалардан баҳраманд бўлишади.

Қулай жойлар танланди. Брезентли капалар тикилди. Ҳавоси танларга ҳузур бағишловчи тоғ этакларида қайноқ ҳаёт бошланди. Орадан уч-тўрт кун ўтиши биланоқ сигирларнинг сути аввалгидан кўпая бошлади. Ҳар бир сигирдан кунига 10—13 литргача серқаймоқ сут соғиб олинди.

Ишлар жойида. Маррага тобора яқинлашиб борилмоқда. Зейна Олтоева ҳар бош сигирдан 2600 литрдан сут соғиб олишга аҳд қилган эди. Ҳозиргача у соғиб олган сут 2000 литрданга тўғри келади. Тенгагул Тўлаганованинг аҳди 30 тонна сут соғиб олиш. Ҳозиргача у 20 тоннадан ошириб юборди. Буойша Жуматоева, Зулфия Турсунқулова, Ўринча Алиқулова... хуллас қизларнинг ҳаммаси ҳам ярим йилликнинг ўзидаёқ 8—9 ойлик планни дўндириб қўйишди.

Сутни кўпайтиришда фақатгина ем-хашак етарли бўлишининг ўзи кифоя қилмайди. «Қизил ту»нинг қизлари сигирлар парваришини ўрнига қўйишади, бир-бирлари билан мусобақалашиб ҳалол меҳнат қилишади. Шунинг учун ҳам дуч келган қийинчиликлар қизлар меҳнати олдида енгилди. «Қизил ту» колхози кеча яқинда давлатга 165 тонна сут сотиб, йиллик планни ошириб бажарди. Колхознинг бундай катта муваффақиятига ҳисса қўшган «Қизил ту»нинг қизларига минг раҳмат.

Р. УБАЙДУЛЛАЕВ.
Бўстонлиқ.

РЕЗЕРВЛАР КАЛИТИ

Меҳнат унумдорлигини ошириш учун ички резервлардан унумли фойдаланиш, янги техника ва технологияни ишлаб чиқаришга жорий этишгина кифоя қилмас экан. Ҳозирги пайтда Урал химия машинасозлиги заводи коллективи меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бўйича ажойиб ташаббус билан чиқди. Бу ташаббус меҳнат унумдорлигини тағин ҳам оширишда катта резервларни очиб бермоқда.

Меҳнатни илмий асосда ташкил этишнинг мазмуни шундан иборатки, бу янгилик бўйича ҳар бир участка, ишчининг иш жойи илмий жиҳатдан синчиклаб ўрганилади. Мавжуд техникадан унумли фойдаланиш, технологик процессларни пухта ўзлаштириш йўллари изланади. Белгиланадиган тадбирлар ишлаб турган станокларни янгиси билан алмаштирмай туриб, унинг унумдорлигини ошириши керак. Детал ишлаб чиқаришга сарф бўладиган вақтни қисқартириб цехларда иш маданиятини юксак даражага кўтаришга ёрдам берсин.

Корхонамиз аҳли ураллик машинасозлар ташаббуси мазмунига тўла тушуниб, уларга издош бўлишга қарор қилди.

Корхонамизда бош инженер И. Великий раҳбарлигида меҳнатни илмий асосда ташкил этиш комиссияси тузилди. Комиссия составига малакали конструкторлар, технолог ва мастерлар, план бўлими ходимлари ва экономистлар киритилди. Комиссия биринчи объект сифатида меҳнат унумдорлиги ғоят даражада паст бўлган кожух ва гильза участкаларини танлади. Бу участкалардаги станок ва ускуналарнинг ўрнатилиши, деталларга ишлов бериш технологияси устидан контроль ўрнатилди. Смена давомида у ёки бу операцияни бажариш учун кетадиган вақт ҳисоблаб чиқилди. Комиссия аъзолари шулар устида жиддий иш олиб бориб, меҳнат унумдорлигини оширишнинг 30 дан ортиқ резерви борлигини аниқладилар. Бу резервларнинг ишлаб чиқаришга тўла-тўкис жорий этилиши натижасида ҳозир участкаларда унумдорлик бир неча процент ошди. Кожух участкасида станоклар ўрнини ўзгартириб, деталларни ташиш учун кетадиган вақт анча камайтирилди.

Текширишдан шу нарса маълум бўлдики, бу участкада пайвандлаш хонаси сўнгги операция бажариладиган хонадан кейин жойлашган экан. Пайвандлаш ишининг 80 проценти пармалаш операциясидан сўнг бажарилаяпти. Демак, пайвандлаш хонасини пармалаш хонаси ёнига кўчириш керак. Шунда меҳнат унумдорлиги яна ҳам ошиши мумкин. Станок ва турли хил асбоб-ускуналар маълум бўёқларга бўяб қўйилса ҳам иш жараёни тезлашади. Ҳозирги кунда комиссия аъзолари томонидан гильза ва кожух цехларида аниқланган камчиликларни бартараф этиш мақсадида бир қатор тадбирлар белгиланмоқда.

Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш ишлаб чиқаришга сўзсиз катта фойда келтиради. Бу янгиликка амал қилган корхоналар ютади. Биз бундан буён ҳам ураллик машинасозлар ташаббусини ўзимизда кенг қўллайверамиз.

С. ТУЛАЕВ,
Ўзбекистон трактор йиғув заводи техника бюроси бошлиғи.

КОЛХОЗДА БАЛИҚЧИЛИК

Кўп тармоқли Куйбишев номли колхоз давлатга кўплаб сабзавот, картошка, полиз маҳсулотлари, мева, пилла, гўшт, сут етказиб бермоқда. Ана шу маҳсулотлар ёнига колхоз аъзолари яна бир маҳсулот қўшдилар. У ҳам бўлса — балиқ гўшти.

Бундан бирнеча ой илгари ташкил қилинган балиқчилик тармоғи, эндиликда кундан-кунга ривожланиб бормоқда. 2,5 гектар кўлга ташланган 6000 дона майда балиқ, ҳозир катта-катта бўлган.

— Сентябрь ойида, — дейди колхоз раиси ўртоқ С. Шукуров, — дастлабки 3000 килограмм балиқни давлатга топширамиз. Ҳозир балиқларни арпа, кунжара ва бошқа озуқалар билан боқмоқдамиз.

Колхознинг Тошмат Тўхтаев бошлиқ балиқчилари келгуси йилдан 10 тоннадан маҳсулот берабошлайдилар. Балиқ боқишда пенсионерлар Анна ва Иван Гулишовларнинг хизмати катта бўлаяпти.

И. РУСТАМОВ,
Калинин райони.

БИР-БИРИГА МАДАДКОР

«Янги қурилиш» деган сўз тошкентликлар учун оддий сўз бўлиб қолди. Тошкентнинг эски шаҳар қисмида жуда кўп боши берк кўчалардан иборат «Октябрь 40 йиллиги» маҳалласидаги бир вақт жим-жит кўча бўлган Сағбонда ҳам шу сўз кўп такрорланадиган бўлди. Бу маҳаллада маданий-маиший аҳамиятга эга бўлган, маҳалланинг ташқи қиёфасинигина эмас, унинг бутун турмушини ҳам ўзгартириб юбораётган янги бинолар бирин-кетин қад кўтармоқда. Шу биноларнинг ҳаммаси жамоатчиликнинг кучи билан қурилмоқда.

Йиғилишларнинг бирида район ижроия комитети ҳисоботи қилинаётган вақтда, маҳалла аҳолиси ўзининг кўнглидаги дардини айтиб, шаҳарнинг бошқа районлари обод қилинаётган бир пайтда, Сағбонда ободончилик ишлари ўтказилмаётир, деб нолиди. Керак нарсани сотиб олиш учун анча узоқдаги магазинга боришга тўғри келади, маҳаллада ёки унга яқин жойда кинотеатр йўқ, почта йўқ, деган гаплар айтилди, клуб йўқлиги сабабли жамоат ташкилотлари мажлис ўтказа олмаётганлиги, маҳаллага лектор чақиришнинг иложи бўлмаётганлиги ҳақида шикоят қилинди.

Район ижроия комитетнинг вакили бюджетдан ажратилган маблағларнинг миқдори чеклангалигини айтди-ю, лекин шу маҳаллани обод қилишга бир неча йилдан кейин албатта гал келади, деб ваъда берди. Бундай номаълум муддат ҳеч кимга маъқул бўлмади. Ана шунда, керакли биноларни ўз кучимиз билан, жамоатчилик асосида қурайлик, деган таклиф ўртага ташланди.

Маҳаллада бу соҳада баъзи бир тажриба бор эди. Бундан беш йил муқаддам маҳалла аҳолисининг ёрдами билан район ижроия комитети эски мачитни қайта қуриб, бу бинода поликлиниканинг филиалини очди. Пенсионерлардан бир неча кишининг уйларини халқ ҳашар қилиб, ремонтдан чиқарди. Қилинадиган ишларнинг катталиги одамларни бир оз чўчитмоқда эди, холос. Лекин маҳалла комиссиясининг раиси журналист Расул Раҳмонов ҳам, оқсоқоллар кенгашининг раиси етмиш тўрт яшар Маҳкам ота Мавлонов ҳам одамларнинг кўнглини кўтариб, уларга далда беришди.

— Кучимиз етади! Маҳалламизда етти юзга яқин хонадон бор-ку, ахир. Баъзи бир ишларда район ташкилотлари ҳам ёрдам бериши мумкин, — дейишди маҳалла активлари.

Дадил режа тез амалга оша бошлади. Район ижроия комитети қурилиш ишларига техника жиҳатдан раҳбарлик қилишни ўз зиммасига олди, бузилиши лозим бўлган иморатлардаги ҳар қандай яроқли материалдан фойдаланишга рухсат берди. Ишни бошлаб юбориш учун ишчи кучи керак эди, холос. Бу эса, маҳалланинг ўзидан топилди.

Ташаббускор группанинг аъзолари кўнгиллиларнинг рўйхатини бир неча кундан кейин кўриб чиқиб, маҳалла аҳли агар хоҳласа, бутун бир бинокорлар батальони бериши мумкин, деган хулосага келдилар. Ғишт терадиган ўнлаб тажрибали усталар ва сувоқчилар, печкачилар ва аравакашлар, тунукачилар ва дурадгорлар ҳашарга ишлаб беришга ваъда қилишди. Текин ишлаб беришга розилик берган шоферлар, электриклар ҳам кўп эди. Ҳатто, башня кранларини ишлатадиган мутахассислар ҳам топилиб қолди. Лекин уларнинг меҳнатига ҳожат йўқ эди.

Биринчи бўлиб куч синаш клуб бино қилишдан бошланди. Клуб биноси эски чойхона рўпарасидаги бўш ётган ерга қурила бошлади. Одамлар бир неча смена бўлиб, жуда тез ишладилар. Тез орада 200 ўринли томоша залига эга бўлган янги клубда шу бинони қурган кишилар тантанали йиғин ўтказишди. Маҳалла аҳли шофер Қобил Зиёевни, дурадгор Ахат Қосимшайховни, электр монтёр Турғун Йўлдошевни, ҳамма ишга моҳир, чинни заводининг қолипчиси Жалил Иброҳимовни ва бошқа кўпгина азаматларни яхши сўзлар билан мақтаб тилга олди. Булар ўз вақтларининг бир қисмини кўпчилик ишига бағишлаган кишилар эди.

Клуб очилганидан кейин маҳаллада шоду-хуррамлик авжга минди. Кечқурунлари клубга келиб кино кўриш, лекция эшитиш мумкин бўлиб қолди. Бу клуб маҳалланинг хотин-қизлар Советига, айниқса, унинг раиси Ҳалима Бозорбоевага жуда ёқиб қолди. Улар янги бинода бичиш ва тикиш тўгараги очдилар. Рўзғор иши билан банд бўлган хотинлардан 40 киши ўқитувчи Насиба Шарипованинг раҳбарлигида тикувчилик санъатини эгалламоқдалар, хушбичим бўлиб кийинишни ўрганмоқдалар.

Биринчи катта қурилиш ўзининг фақат моддий натижаси билангина қимматли бўлиб қолгани йўқ. У маҳалла аҳолисини бир-бирига тағин ҳам кўпроқ яқинлаштирди, уларга коллектив кучини яхшироқ ҳис қилиш имкониятини берди. Одамлар биринчи қадамни қўйгач, иккинчи, учинчи қадамни қўйиш тўғрисида ҳам гапира бошладилар.

Сал вақт ўтмай, клубга яқин жойда одатдан ташқари склад биноси қад кўтарди. Шундай склад пайдо бўлганлигининг ўзи маҳалла аҳолиси ўртасидаги янги ўзаро муносабатлар қай тариқа ривожланиб бораётганлигидан далолат беради. Маҳаллага керакли асбоб-ускуналарнинг ҳаммаси — идиш-оёқлар, қозонлар, самоварлар, мебеллар шу складда сақланади. Тўй қилмоқчи ёки бирор оилавий байрамни ўтказмоқчи бўлган кишилар шу складдан керакли асбоб-ускуналарни бемалол ола берадилар. Натижада маҳалла бамисоли катта ва аҳил оиланинг макони бўлиб қолди.

Шу тариқа маҳалланинг жамоатчилик иши юришиб кетди. Кўпчилик бўлиб янги чойхона очишди. Почта бўлими ва омонат касса учун ҳашар қилиниб бинолар қурилди, ёзлик қироатхона очилди, жамоатчилик тартибини сақлаш халқ дружинасининг штабига алоҳида хона, болалар хонаси тайёрлаб берилди. (Башарти кўчада бебош бола пайдо бўлиб қолса, уни шу хонага олиб келиб, гаплашилади ва лозим бўлиб қолса унга қаттиқ таъзир берилади). Маҳалла аҳли ҳашар қилиб, нон дўкони ва саноат моллари магазинини қурди. Бу магазинларнинг пойдеворини ва деворларини маҳалла аҳлининг ўзи тиклади, қолган ишларни эса, савдо ташкилотларининг ўзи битказиб олди. Ниҳоят, яқиндагина болалар амбулаториясининг биноси қурилиб бўлди. Амбулатория олдидаги майдон мева боғига айлантирилди. Ҳозир бу боғда 300 туп олма дарахти ўсмоқда.

Кечқурун биз янги чойхонада ўтириб, маҳалла комиссиясининг аъзолари, касби боғбонлик бўлган Ҳоди Зиёев ва савдо ходими Одил Зоҳидов билан қурилиш ишлари тўғрисида гаплашдик. Уларнинг иккови бир-бирига дўст қўшнилар тўғрисида гапириб беришди, маҳалла комиссиясининг раиси Расул Раҳмонов ҳамма ташаббусларга бошчилик қилганлигини мақтаб гапиришди, афсуски ҳозир у отпускада юрибди, ўзи бўлганида эди, биздан кўра яхшироқ ҳикоя қилиб берарди, дейишди. «Октябрь 40 йиллиги» маҳалласининг бошлагач ишлари бошқаларга яхши ўрнак бўлади, деган эдик, улар ҳижолат тортгандек бўлиб бирбирларига қараб қўйишди.

— Районимиздаги бошқа маҳаллаларда ҳам қурилиш ишлари баравж, буни биз бошлаб берганимиз йўқ. — дейишди суҳбатдошларимиз.

Бу гап Октябрь район ижроия комитетида давом эттирилган эди, у ерда бизга бундай дейишди: жамоатчилик асосида турли бинолар қуриш районда ҳақиқатан ҳам оммавий тус олди. Бу ҳаракатни ким бошлаб берганлигини аниқ айтиш қийин. Эҳтимол «Октябрь 40 йиллиги» маҳалласи бошлаб бергандир, эҳтимол, бу ташаббус биринчи бўлиб «Илғор» маҳалласида бошлангандир. Бир неча йил ичида бу маҳаллада клуб, медицина пункти, кексалар учун алоҳида хона, магазин, ёзлик қироатхона қурилди. «Гурунч арик» ҳам, «Янги шаҳар» маҳалласи ҳам, «Янги ҳаёт» маҳалласи ҳам ва бошқа маҳаллалар ҳам биз биринчи ташаббускормиз, деб даъво қилишга ҳақлари бор, чунки шу маҳаллаларда халқнинг кучи билан кўпгина турли жамоат бинолари қурилди.

Яқинда район ижроия комитетида шу ташаббуснинг натижалари якунланди. Районда жамоатчилик асосида қурилган клублар ва қизил чойхоналар 20 тадан ошиб кетибди. Ҳашар қилиниб олтита кутубхона, ўн тўртта медицина пункти, кексалар учун йигирма битта махсус хона қурилди.

Райпишчеторг идорасида жамоатчилик ташаббусини акс эттирган катта альбом кўзга ташланиб турибди. Бу альбомда 1963 йилнинг охиридан бери маҳалла аҳолисининг кучи билан қурилган қирқта магазиннинг фотосурати бор. Таққослаш учун эски савдо биноларининг сурати ҳам ёпиштириб қўйилган. Қулаб бораётган эски биноларда илгари савдо-сотиқ қилиниб келган бўлса, энди уларнинг ўрнида ойнаванли кенг ва ёруғ магазин бинолари қад кўтарди. Бу магазинларнинг ичига холодильниклар ўрнатилган, ўнғай жавонлар қурилган. Шу магазинларнинг биноларини маҳаллаларнинг аҳолиси қуриб берди. Райпишчеторг эса бу магазинларни пардозлаб, савдо ускуналари билан жиҳозлади.

Тошкент маҳаллаларида янги қурилишлар кўпаймоқда. Бу яхши ташаббус тобора кенг қанот ёймоқда.

Г. ЛИПШИЦ,
Ўзбекистон телеграф агентлигининг мухбири.

ГУЛХАН АТРОФИДА

Лагерда бу смена ҳам жуда мароқли ўтди. Пионер ва ўқувчилар бу орада қанча-қанча ишларни амалга оширишди. Бу тадбирлар бир-биридан қизиқарли, бир-биридан мазмунли. Болалар тунов куни тоққа экскурсия уюштиришган эди. Унга бош пионервожатий Ольга Тарасова бошчилик қилди. Ўша куни болалар ажойиб коллекциялар тўплашди. Уларни жонажон мактабларига ҳадя этишмоқчи. Сой бўйларида балиқ овлашди, чўмилишди.

Лагерь совети аъзолари тўпланишиб, хайрлашув гулханини қандай ўтказиш кераклиги ҳақида ўзаро фикрлашиб ўтиришарди.

Шу пайт лагерь бошлиғи Людмила Саблина:

— Гулханга ким ўт ёқади, деб сўраб қолди.

Қизиқ, гулханга ўт ёқиш кимга топшириларкин? Албатта, ҳамма ишда ўзини кўрсатган, лагерь ҳаётида актив қатнашган ўқувчилардан бири ана шундай шарафга муяссар бўладида!

Аслини олганда, бундай болалар лагерда кўп. Масалан, Тўлқин Воҳидовни олиб кўрайлик. У лагерда спорт тўгарагига қатнашиб, ғолиб чиқди. Светлана Петровачи? У ҳам бошқаларга доим намуна бўлаяпти-ку! Саша, Анварлар ҳам лагерда ўтказилган спорт мусобақаларида ғолиб чиқишди.

— Менимча Тўлқинни тайинласак мақсадга мувофиқ иш бўлур эди, — деди бош пионервожатий. — У 8-синфга аъло баҳолар билан ўтди. Лагерда эса спорт командасининг қўшни лагерь спортчилари билан бўлган мусобақасида ғалабани таъминлашда хизмати катта бўлди.

— Мен ҳам бу таклифга қўшиламан, — деди тарбиячи Л. Петренко.

Лагерда хайрлашув гулханига катта тайёргарлик кўрилди. Ниҳоят, бу ҳаяжонли дақиқалар ҳам етиб келди.

Гулхан ёқилади. Унинг алангаси туни билан атрофни ёритиб турарди.

Болалар гулхан атрофида мазмунли суҳбатлашдилар. Лагерда ўрганган қўшиқларини ижро этдилар. Кекса ўқитувчи Л. Охунская пионер тарихи ҳақида болаларга ҳикоя қилиб берди.

«Огонек» пионерлар лагери гўзал Хўжакент қишлоғининг энг баҳаво боғларидан бирига жойлашган. Бу ерда мевалар ғарқ пишиб ётибди. Унинг атрофи тоғ билан ўралган. Соф ҳаво — танга даво деганларидек, бу ерда бўлган кишининг баҳри-дили очилади.

— Лагеримизда областимизнинг пахтакорлари ва пахта заводи ишчиларининг фарзандлари дам олишади, — дейди бош пионервожатий ўртоқ О. Тарасова. — Биринчи сменада 270 ўғил-қиз ёз гаштини сурган эди. Куни кеча 300 ўқувчи иккинчи сменада дам олиб уйларига қайтди.

Лагерда болалар зерикиш нима эканлигини билишмайди. Ўнга яқин тўгарак ишлаб турибди. Бундан ташқари спорт секциялари ҳам ташкил этилган. Болалар вақти-вақти билан диққатга сазовор жойларга походлар уюштириб туришади.

Лагеримиз учинчи навбат учун яна ёш дўстларни бағрига олди. Бу сменада 300 бола дам олади. Улар ҳам мириқиб ҳордиқ чиқаришади.

Ҳа, «Огонёк» пионер лагерида узукун ҳаёт қайнамоқда. Ўғил-қизлар ёз гаштини суриб, янги куч, янги ғайрат тўплашади.

А. АЛИЕВ.

ПАХТА ВА АСАЛАРИ

Агар пахта майдонларига ғўза гуллаган вақтда асаларилар олиб келинса қўшимча меҳнат сарф қилмасдан туриб пахта ҳосилини бир ярим центнергача ошириш мумкин. Жанубий Қирғизистон ўрмон хўжаликларининг мутахассислари ва асаларичилари кўп йиллар тажриба қилиб кўриб ана шундай хулосага келдилар. Улар шу билан бирга асалариларнинг ғўзани қўшимча чанглатиши толанинг сифатини яхшилаш ва чигитнинг кўпайишига олиб келишини аниқладилар.

Табиийки, асаларилар пахта майдонларидаги бундай фойдали ишлари орқасида ўзлари ҳам манфаат кўрадилар. Негаки, яхши агротехника қилинган ғўза қирқ-олтмиш процентча шираси бўлган хушбўй нектар ажратиб чиқаради. Ҳисоблаб чиқилганда, битта асалари оиласи ғўза гуллаган даврда 25—30 килограмм асал бера олар ва 18—20 килограмм асални ўзига қиш учун йиғиб қўяр экан.

Ғўза гулга киргандан кейинги ўн кун асаларилар учун айниқса қулай имконият вужудга келади. Бу вақтда пахта майдонларида жуда кўплаб нектарлар ажраб чиқади. Одатда шундай кезларда асаларичилар ҳар бир асалари оиласидан 12—15 килограммдан асал олишади. Асаларининг қишга тайёрлаб қўйган асали бу ҳисобга кирмайди.

Жанубий Қирғизистон ёнғоқзорлар бошқармасининг асаларичилик бўйича старший зоотехниги Александр Редькиннинг ҳисобларига кўра, яқин йиллар ичида йирик ихтисослашган асаларичилик хўжаликлари ташкил қилиш қўшимча бир неча минг тонна пахта олиш билан бирга юзлаб тонна ажойиб асал етиштириш имконини беради. (АПН).

СССР КУБОГИ СПАРТАКЧИЛАРДА

Ўтган шанба куни бутуниттифоқ физкультурачилар кунида пойтахтнинг «Спартак»» командаси билан Минскнинг «Динамо командаси ўртасида СССР кубоги учун финал матч бўлиб ўтди. Бу матчда ҳар иккала команда ҳужумчилари тўп киритиш имкониятига эга бўлсада бунинг уддасидан чиқа олмадилар. Маслаченко ва Денисенколар жуда яхши ўйнашди. Айниқса минскликлар дарвозабони Денисенко бир неча марта командасини мағлубиятдан қутқариб қолди. 90 минут давом этган матч қайси томон устун эканлигини аниқлаб беролмади. Қўшимча берилган 30 минутда ҳам ҳужумчилар ҳимоячилар қаршилигини енга олмади.

Эртаси кун командалар такрор учрашдилар. Дастлабки минутлардаёқ динамочилар актив ҳужумга ўтдилар. 3-минутдаёқ Арзамасцев ҳисобни очади. Спартакчиларнинг қарши ҳужуми узоқ вақтгача натижа бермади. Иккинчи таймнинг 23-минутида матчни жуда яхши ўтказган Г. Хусаинов ҳисобни тенглаштирди. Иккинчи кунги асосий вақтда ҳам куч тенг бўлиб қолди. Судьялар яна 30 минут қўшимча вақт беришади. Қўшимча вақтнинг биринчи ярмида Г. Хусаинов командасини олдинга олиб чиқади. 2:1 ҳисобида ғалаба қозонган Москванинг «Спартак» командаси футбол бўйича СССР кубогини қўлга киритди.

Суратда: футбол бўйича СССР Кубогини қўлга киритган Москванинг «Спартак» командаси.

В. Ун Да-син фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ЎЗБЕК БАЛЕРИНАСИНИНГ ЛОНДОНГА САФАРИ

Бернора Қориева... Балет мухлислари бу ёш санъаткорни яхши танийдилар, унинг ижросидаги рақсларни мароқ билан томоша қиладилар.

Яқинда ўзбек балеринаси совет балетининг бир группа санъат усталари қаторида Лондонга жўнаб кетди. Англия пойтахти томошабинлари Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистка Б. Қориева ижросида унинг қатор балет рақс номерларини кўрадилар. «Оққуш кўли», «Жизел», «Дон Жуан» балетларида бош ролларни ажойиб маҳорат билан ижро этувчи бу раққоса Лондон саҳнасида қатор халқ рақсларини ҳам ижро этади. Бу гастроль бир ой давом этади.

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

ИНДОНЕЗИЯ ХАЛҚИНИНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМИ

МИНГОРОЛ ЎЛКАСИ

Индонезия халқи бундан йигирма йил аввал, голланд босқинчиларига қарши миллий-озодлик кураши олиб бориб, мустақилликни қўлга киритди. Бу мустақиллик учун қаҳрамон индонез халқи узоқ йиллар давомида кураш олиб борди.

Индонезия салкам икки юз йил давомида Голландиянинг мустамлакаси бўлиб келган. Иккинчи жаҳон уруши даврида эса бу мамлакатни япон империалистлари босиб олдилар. Гитлерчилар Германияси ва империалистик Япониянинг Совет Армияси томонидан тор-мор келтирилиши натижасида Индонезияда қудратли миллий-озодлик ҳаракати бошланиб кетди. Миллий мустақиллик ва чинакам озодлик учун бошланган бу ҳаракат 1945 йил 17 августда Индонезиянинг Республика деб эълон қилиниши билан якунланди. Бироқ, Англия ва Голландия империалистлари бунга жавобан 1945 йил сентябрь ойининг охирида индонез халқига қарши уруш бошладилар. Индонезия халқлари қўлларига яна қурол олиб, инглиз-голланд босқинчиларига қарши мардона курашдилар. Бу уруш 1949 йилда мустамлакачиларнинг шармандали мағлубияти билан тугади.

Эрксевар индонез халқи ўтган йигирма йил ичида саноат ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда, маданиятни юксалтиришда катта ютуқларни қўлга киритди. Янги ҳукумат чет эл монополистларига тегишли йирик банклар, саноат корхоналари ва плантацияларни национализация қилди. 1947 йил декабридан 1960 йил декабригача 846 голланд корхоналари халқ мулкига айлантирилди. Натижада мамлакатнинг ижтимоий ва молиявий аҳволи анча яхшиланди.

Мамлакатнинг кон-шахта ҳамда металлургия саноати тез суръатлар билан ривожланди. Қалайи рудаси ишлаб чиқариш Индонезия экономикасида муҳим роль ўйнайди. Чунки республика қалайи рудаси запаси бўйича дунёда иккинчи ўринда туради. Сўнгги йилларда қалайи ишлаб чиқариш анча ривожланди. Ёш республикада катта нефть запаслари ҳам бор. Шунга кўра нефть қазиб чиқариш ҳажми тез ўсиб бораётир. Ҳозир Индонезия жануби-шарқий Осиёда ишлаб чиқарилаётган нефтнинг 80 процентини бераётир.

1960 йил декабрида Индонезия конгресси халқ хўжалигини ривожлантиришнинг саккиз йиллик планини (1961—1969) қабул қилди. План мамлакатда ер ислоҳоти ўтказишни, миллий экономикада давлат секторини мустаҳкамлаш ва мамлакатни индустрлашни кўзда тутади. Шунингдек, четдан озиқ-овқат маҳсулотлари сотиб олишга барҳам бериш ва аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига ҳамда кийим-кечакка бўлган эҳтиёжини ички ресурслар ҳисобидан таъминлаш ҳам кўзда тутилган. Планга мувофиқ 368 объект барпо қилинади.

Ишга яроқли аҳолининг 60 проценти банд бўлган қишлоқ хўжалиги мамлакат экономикасининг етакчи тармоғи ҳисобланиб, бутун миллий даромаднинг салкам 60 процентини беради. Сўнгги йилларда мамлакатда ер ислоҳоти ўтказиш, камбағал деҳқонларни ер билан таъминлаш каби бир қанча тадбирлар амалга оширилди. 1961 йилда қабул қилинган ер ҳақидаги ҳукумат қарорига мувофиқ, ҳар бир киши ёки оила 15 гектар суғориладиган ёки 20 гектар суғорилмайдиган ер олишга ҳақлидир. Индонез деҳқонлари гуруч, жўхори, ширин картошка экадилар, экспорт учун эса каучук (каучук етиштириш бўйича Индонезия дунёда биринчи ўринда туради), шакар қамиш, тамаки экинларини етиштирадилар. Шоли— индонезияликларнинг асосий нонидир. Индонезия ҳукумати кейинги йилларда шоли етиштиришни кўпайтириш учун кескин чоралар кўрди.

Индонезия билан Совет Иттифоқи ўртасида яхши муносабатлар ўрнатилган. Совет ҳукумати Индонезия Республикасига ҳар томонлама иқтисодий ёрдам кўрсатиб келмоқда.

Совет Иттифоқи ҳозирги кунда индонез халқига 20 га яқин йирик объектни қуришда техника ёрдами кўрсатаяпти. Бу объектлар Индонезия Республикаси мустақил экономикасини вужудга келтиришда муҳим роль ўйнайди. СССР миллий кадрлар тайёрлашда ва қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида ҳам Индонезияга катта ёрдам бермоқда.

Ҳар иккала мамлакат ўртасида савдо-сотиқ ишлари ҳам ривожланиб бораётир. Яқинда Жакартада СССР билан Индонезия ўртасида товар айрибошлаш тўғрисида протокол имзоланди.

Серқуёш Ўзбекистон ҳам Индонезия Республикасининг равнақига ўз ҳиссасини қўшиб келаяпти. Республикамиз корхоналарида тайёрланган турли машиналар, асбоб-ускуналар дўстона Индонезияга юбориб турилибди. Жумладан, «Ташкенткабель» заводи Индонезияга электр станциялар, металлургия, машинасозлик ва саноатнинг бошқа тармоқларидаги ишларни автоматлаштириш учун, бошқарув пультлари, тақсимлагич аппаратлар учун зарур бўлган кабеллар юбормоқда.

Президент Сукарно ва Индонезия Компартияси Марказий Комитетининг раиси Д. Н. Айдитнинг Совет Иттифоқига келганлиги, СССР Олий Совети Президиумининг раиси А. И. Микоян ва КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовнинг Индонезияда бўлиши икки мамлакат халқлари ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлади.

Индонезия ҳукумати ўз ташқи сиёсатида бетарафлик, ҳарбий блокларда қатнашмаслик йўлидан бормоқда, мустамлакачилик сиёсатига ва империалистларнинг ҳар қандай агрессиясига қарши чиқаётир. Голландия мустамлакачилари Индонезиянинг қонуний территорияси бўлган Ғарбий Ирианни узоқ вақт ўз қўлларида сақлаб келдилар. Бироқ индонез халқи Ғарбий Ирианни қайтариб олиш учун қаттиқ кураш олиб борди ва бу кураш Индонезия меҳнаткашларининг ғалабаси билан тугади.

Индонез халқининг миллий байрами кунида барча совет кишилари қатори ўзбек меҳнаткашлари ҳам уларга қизғин салом йўллайдилар, миллий экономика ва маданиятни ривожлантириш ҳамда тинчлик учун олиб бораётган курашларида катта муваффақиятлар тилайдилар.

И. УСМОНОВ,

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг илмий ходими.

Ватанпарварлар курашмоқдалар

ҚОҲИРА, 14 август. (ТАСС). Жанубий Арабистон ватанпарварларининг инглиз мустамлакачиларига қарши кураши тобора кучаймоқда. Арабистон ярим оролининг оккупация қилинган жанубини озод қилиш миллий фронти вакилининг баёнотида шундай дейилади: Озодлик армияси отрядлари Англиянинг Дал районидаги ҳарбий постига муваффақиятли ҳужум қилдилар. Постни қўриқлаб турган барча солдатлар ўлдирилди.

Ватанпарварлар Алманхи районида пистирма қурдилар ва у ерда 13 та инглиз солдатини йўқ қилдилар. Англиянинг тўрт солдати шу райондаги йўллардан бирига ватанпарварлар қўйган мина портлаган вақтда ҳалок бўлди.

Ватанпарварларнинг ҳужумлари натижасида Англиянинг Алавадил районида жойлашган бўлинмаси катта талафот кўрди. Шайх Смон Ишда шаҳридаги қимматбаҳо трансформатор мина портлатилиши натижасида ишдан чиқарилди.

Арабистон ярим ороли жанубидаги миллий озодлик ҳаракатига қаршилик кўрсатишга ожиз бўлган инглиз мустамлакачилари ўз аламини тинч аҳолидан олмоқдалар. Улар Датина пунктида 40 кишини қамоққа олдилар. Бунга жавобан маҳаллий аҳоли норозилик намойиши ўтказди.

МЕКСИКАДА СУВ ТОШҚИНИ

ЛОНДОН. Рейтер агентлиги хабар беради: Мексикада 11 кун сел ёғди. Натижада дарёларнинг суви жуда тошиб кетди. Тошқин сувлари катта-катта майдонлардаги ғўза, маккажўхори ва бошқа экинларни нобуд қилди, шунингдек бир неча чорвачилик фермаларини вайрон қилди. Кўп қишлоқлар ташқи дунёдан ажралиб, юзлаб кишилар бошпанасиз қолди.

ЯНА САМОЛЁТЛАР ҲУЖУМИ

ХАНОЙ, 15 август. (ТАСС). Америка самолётларининг катта группаси 7-флот авианосцларидан, шунингдек Жанубий Вьетнамдаги ва Таиланддаги базалардан учиб келиб, кеча Вьетнам Демократик Республикасининг осмон чегарасига бостириб кирди ҳамда Хоа-Бинь, Нге-Ан, Ха-Тинь вилоятларидаги аҳоли зич жойлашган кўпгина районларни ва саноат объектларини ваҳшийларча бомбардимон қилди ва ўққа тутди.

СССР билан Куба ўртасидаги дунёда энг узун «нефть кўприги» тўрт йилдан ортиқ вақтдан бери тўхтовсиз ишламоқда. Куба портларига мунтазам равишда совет танкерлари келиб туради. Улар Озодлик ороли экономикаси учун зарур ёқилғи олиб келади. Суратда: «Луганск» танкери Гавана портида. Қувурлар орқали «қора олтин» оқмоқда.

В. Ласкарев фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

ЯНА РЕПРЕССИЯЛАР

ГАВАНА. Перу депутатлар палатаси партизанлар билан боғлиқ бўлган кишиларни ўлим жазосига ҳукм қилишни кўзда тутувчи янги репрессив қонун лойиҳасини қабул қилди. Пренса Латина агентлиги мухбирининг Лимадан берган хабарида айтилишича, айни вақтда ҳукуматга шу йил июнь ойининг бошида мамлакатда бошланган партизанлар ҳаракатини бостирмоқ учун махсус маблағлар — 7 миллион 400 минг доллар ажратиш тўғрисидаги қарор ҳам маъқулланди.

ОЗОДАЛИК—САЛОМАТЛИК

ВРАЧ МАСЛАҲАТИ

Инсон қўли ҳамма нарсага қодир. У чўлларни боғ-роғларга айлантиради, осмон билан ўпишган қурилишларни бунёд қилади, энг нафис шоҳи-атласлар тўқийди, қудратли космик кемаларни бошқаради, қўйингчи, нима иш бўлса ҳаммасини бажаради.

Лекин... Ҳа, лекин, шу қўлни гигиена қоидаларига риоя қилмай ишлатилса нима бўлишини биласизми? Соғлом организмга касалликлар юқиши ана шундан. Киши беморга яқинлашганда, у билан қўл олиб кўришганда, унинг кийимларини ушлаганда, касаллик микроблари қўлга ўрнашиб, кейин баданга таралади. Шунингдек, юқумли касалликлар ёзнинг иссиқ кунларида ифлосланган сув, ювилмаган мева ҳамда пашша орқали ҳам ўтади. Айниқса дизентерия, қорин тифи ва паратиф касалликлари кўпинча шу ҳолда тарқалади.

Бундай касаллик микроблари соғлом организмга тушгач, кўпая бошлайди ва ўзидан токсин (заҳар) ажратади. Бу токсинлар бутун организмни заҳарлайди, нерв, юрак-томир системасининг ишини ёмонлаштиради. Микроблар эса, йўғон ичакда яралар ҳам ҳосил қилиши мумкин.

Дизентерия микроблари организмга тушгандан чамаси 2-6 кун ўтгач, касалликнинг дастлабки белгилари кўринади: беморда ланжлик бошланади, иштаҳаси йўқолади, бир-икки кун ўтгач, иситма кўтарилиб, суткасига 15-20 марта ичи кетади. Қоринининг пастки, чап томонида оғриқ пайдо бўлади.

Қорин тифи касаллигининг микроби эса ифлос сув ва заҳарланган озиқ-овқатлар билан бирга ошқозон ва ичаклар орқали бутун организмга тарқалади. Қорин тифи касаллигининг аломатлари икки-уч ҳафта ўтгач сезилади. Касаллик аста-секин бошланади, бемор мадорсизланиб, иштаҳаси йўқолади, боши оғрийди. Мускуллари эса, зирқираб туради, температураси 39—40 даражагача кўтарилади. Бемор, баъзан ҳушидан ҳам кетиши мумкин.

Бу белгилардан ташқари беморнинг тили карашланади (тил устини оқ ёки жигарранг модда қоплайди), томоғи қурийди, тез-тез ичи кетиб, қорнининг пастида оғриқ пайдо бўлади. Касаллик бошлангандан бир ҳафта ўтгач, беморнинг баданига майда қизғиш тошмалар тошади. Бу касаллик ўз вақтида ва етарли даволанмаса яна қайталаниши мумкин.

Юқорида айтилган касалликлар вақтида даволанмаса, қорин ва ўрта қулоқнинг яллиғланиши каби оғир асоратларга ҳам дучор бўлиш мумкин.

Бу касалликларга қарши курашмоқ учун кишилар эмланиб туриши керак. Эмланганларга касаллик юққан тақдирда ҳам жуда енгил ва асоратсиз ўтади.

Агар бирор оилада шундай касаллик рўй берса, бемор ётган хона ҳам, унинг тутган кўрпа-ёстиқлари ва ишлатган товоқ-қошиқлари ҳам дизенфекциядан ўтказилиши шарт.

Бинобарин, касалликнинг олдини олиш учун ариқ ва ҳовузларга чиқиндилар ташламаслик, сувнинг ифлосланишига йўл қўймаслик керак. Шунингдек, касаллик микробларини тарқатувчи пашшаларга қарши хлорофосли мухомор, ёпишқоқ қоғозлар ишлатиш лозим. Ариқ ва ҳовуз сувларини эса доимо қайнатиб ичиш керак.

Шуни унутмаслик керакки, агар киши гигиена қоидаларига ёшликдан амал қилса, бу одат тусига кириб боради. Агар биз болаларимизга гўдаклигиданоқ гигиена қоидаларини ўргатиб, уларнинг қўлини мунтазам совунлаб ювишга, тирноқларини олиб туришга, меваларни ювиб ейишга, ҳамиша озода юришга одатлантирсак, улар дард кўрмай ўсадилар.

Дизентерия, қорин тифи ва паратиф касалликларининг микроблари билан зарарланган сув ҳавзаларида чўмилиш орқали ҳам юқумли касалликларга дучор бўлиш мумкин. Бинобарин, болаларнинг бундай сувларда чўмилишига йўл қўймаслик керак.

Озиқ-овқатларга пашша ўтирмаслиги учун уларнинг устини дока билан ёпиб қўйиш фойдалидир. Мева ва сабзавотларни эса, қайнаган сув билан яхшилаб чайгандан сўнггина истеъмол қилиш керак.

Шуни мутлақо эсдан чиқармаслик керакки, қўлни тез-тез ювиб турмаслик орқасида юқумли касалликларга дучор бўлиш турган гап.

К. ОЛИМЖОНОВ,

республика санитария маорифи уйининг ходими.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

17 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.25 — **Қорабулоқ бағрида** (болалар учун), 18.45 — **Индонезия — менинг юртим**, 19.05 — **Тилла тиш** (бадиий фильм), 20.45 — **Концерт** (кекса санъат усталари ижросида).

21.25 — **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 21.30 — **Телевизион янгиликлар**, 21.50 — **Музлардаги йўл** (илмий-оммабоп фильм), 22.10 — **Реклама ва эълонлар**, 22.15 — **Чандиқ юзли киши** (ГДР телевизион бадиий фильми).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — **Куйлар**, 18.35 — **Тошкент янгиликлари**, 18.45 — **Пассифлора бўлган экан** (илмий-оммабоп фильм, 19.05 — **СССР халқ артисти А. Кривченя** (Марказий телестудия эшиттириши).

Ўзбек тилида: 20.25 — **Тошкент янгиликлари**, 20.35 — **Соат ярим кечада тўхтаб қолди** (бадиий фильм).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 18/VIII да **Катта концерт.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Тоғ қонуни — НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Туш — «МОСКВА» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да).

Макс Линдер компанияси — САНЪАТ САРОЙИ, (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Йўлбарс (кеч соат 8-20 минутда), **Авария** (кеч 9.50 минутда) — НАВОИЙ номли.

Скарамуш — «ИСКРА» (кеч соат 8-40 минутдан).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9 да бошланади)

Тоғ қонуни — «ФЕСТИВАЛЬ», НАВОИЙ номли.

Туш — ТЕЛЬМАН номли (кеч соат 10 да).

1002-кеча — ПУШКИН номли.

Валера — КАФАНОВ номли.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг — «ВАТАН».

Севги ва кўз ёши — «1 МАЙ» номли.

Банкда ишловчи қиз — «УДАРНИК».

Пароль — **«Виктория»** — ТЕЛЬМАН номли.

БИРЛАШГАН НАШРИЁТГА

плоский ва офсет машиналарида ишлаш учун **печатниклар, қоғоз қирқувчилар, муқовачилар**, юк машиналари учун **шоферлар, автослесарлар, ёрдамчи ишчилар, шогирдлар**

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй, 127-хона.

Большевик кўчаси, Офтоб тупик, 35-уйда турувчи **Муса Ёриевнинг** Ленточная кўчаси, Улуғ проезд, 3-уйда турувчи Фотима Маҳромовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Хизматчи кўчаси, 117-уйда турувчи **Мукаррам Ёқубовна Муҳаммаджонова**нинг Улуғбек кўчаси, 5-проезд, 17-уйда турувчи Ғайрат Ёқубович Муҳаммаджоновдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

4-Чинобод тупик, 3-уйда турувчи **Анатолий Васильевич Кочубей**нинг шу уйда турувчи Тамара Дмитриевна Кочубейдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район халқ судида кўрилади.

Калинин район, Қўйлиқ посёлкаси, Проект кўчаси, 304-уйда турувчи **Галина Петровна Димиденко**нинг Энергетик кўчаси, 3-уйда турувчи Виктор Павлович Димиденкодан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Калинин район халқ судида кўрилади.

Чилонзор массив, 83-уй, 29-квартирада турувчи **Марк Борисович Гринберг**нинг шу уйда турувчи Эда Павловна Гринбергдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Тошкент область ижроия комитети жамоат тартибини сақлаш Бошқармасининг коллективи Чорвоқ посёлкаси милиция бўлимининг бошлиғи А. Боқиевга унинг онаси

Ҳалима ПАРПИЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 10650. Индекс 64969. Нашр. № 1827.